Iar fiecare pom se cunoaşte după roadele lui. Că nu din scaeţi culeg oamenii smochine, nici struguri din mărăcine.

LUCA: 6,44

credinţă
iubire
speranţă

PUNCTE CARDINALE

ANUL IV,
NR. 7/ 43
iulie
1994

16 pagini - 300 lei

PERIODIC INDEPENDENT DE ORIENTARE NATIONAL-CRESTINA

Circulaţie în afara României : AUSTRIA, GERMANIA, FRANŢA, DANEMARCA, SUEDIA, SPANIA, CANADA, STATELE UNITE, AUSTRALIA

COMUNICARE LA SIMPOZIONUL "EXILUL ROMÂNESC - IDENTITATE ŞI CONŞTIINŢĂ ISTORICĂ"

PARIS, Mai 1994

NECESITATEA UNEI VIZIUNI DE DREAPTA ŞI PERSPECTIVELE REALIZĂRII EI ÎN NOUL CONTEXT ROMÂNESC

Pentru că astăzi, ori de cîte ori se aduce vorba despre dreapta, frunţile obişnuiesc să se încreţească, aş începe printr-o invitaţie la seninătate. Deşi adversarii ei se străduiesc din răsputeri s-o prefacă într-o sperietoare a vieţii publice, dreapta nu este decît o orientare politica între altele, bună sau rea în funcţie de oamenii care o slujesc.

Dreapta nu trebuie confundată cu posibilele ei forme de perversiune. Dacă putem admite liniştiţi o stîngă politică, dincolo de extremismele ei, nu văd motivul pentru care dreapta ar trebui judecată *numai prin extremismele ei*, cum se procedează astăzi în mod aproape curent! Privite dinspre extremele lor -comunismul şi nazismul - stînga şi dreapta pot apărea egal de odioase. Ba chiar extrema stîngă ar trebui să ne îngrijoreze mai mult, prin faptul că a avut o carieră mai îndelungată în istoria acestui secol...

Pe noi, ca români, aici şi acum, cel puţin trei pricini ne obligă *moral* să nu eludăm problematica dreptei: în primul rînd, faptul că, în trecutul mai vechi sau mai recent, atîtea strălucite personalităţi româneşti, de la Eminescu pînă la Mircea Eliade şi Petre Ţuţea, au fost oameni de dreapta; în al doilea rînd, faptul că dreapta a dat în acest secol cei mai numeroşi martiri neamului românesc, iar sîngele acestora **"strigă din pămînt"** pentru o dreaptă pomenire; în al treilea rînd, faptul că, în chiar Exilul românesc al ultimei jumătăţi de veac, cei mai activi, mai entuziaşti şi mai generoşi au fost tot oamenii de dreapta (un exemplu la îndemînă este şi acest *Symposion*: dacă ne aflăm adunaţi aici - oameni de toate vîrstele şi de toate orientările, atît din Exil, cît şi din Ţară - aceasta se datorează, în primul rînd, generozităţii *nediscriminatorii* a unui om de dreapta, d-l Prof.Aureliu Răuţă... despre care am convingerea că nu a speriat niciodată pe nimeni!).

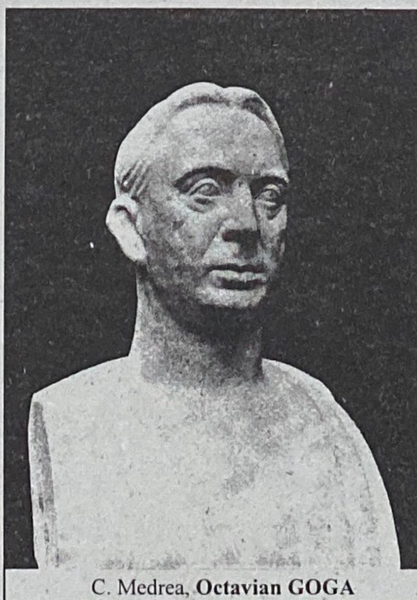
*

Dificultatea ce apare curent, atunci cînd se vorbeşte despre dreapta, este că fiecare tinde s-o înţeleagă în felul său! Etichetele de "dreapta" şi "stînga" s-au relativizat mult în ultima sută de ani, ceea ce le face inoperante dacă nu sînt corect redefinite. Pentru a ne putea înţelege, prima condiţie este, prin urmare, aceea de a defini noţiunea de **"dreapta"** în raport cu noţiunea de **"stînga"**. Altminteri dreapta riscă să fie receptată aprioric, la sugestia propagandei stîngiste, ca un fel de sumă a tuturor răutăţilor! Ba mai mult decît atît: adeseori se întîmplă, în lumea de astăzi, că - vorba aceea - stînga face şi dreapta trage! Să ne amintim că, nu demult, puciul comuniştilor conservatori de la Moscova a putut fi calificat (atît de Boris Elţîn, cît şi de agenţiile internaţionale de presă) ca o manifestare "de extremă dreaptă", sau că, la noi, formaţiuni politice de extracţie comunisto-securistă, precum P.R.M.sau P.U.N.R., sînt adeseori prezentate tendenţios ca "grupări de extremă dreaptă"!!! (De fapt, în paranteză fie spus, redefinirea noţiunilor fundamentale - politice, dar şi culturale - reprezintă o necesitate globală a vremurilor noastre; în lumea contemporană există un fel de război al **"limbilor de lemn"**; în România, bunăoară, s-a trecut pe nesimţite de la **"limba de lemn"** a comunismului la **"limba de lemn"** a democraţiei demagogice; cuvintele şi ideile rămîn la fel de păgubite; este pe de o parte un fenomen de *incultură*, iar pe de altă parte unul de *manipulare*).

Noţiunile politice de **"dreapta"** şi "stînga" îşi au rădăcinile în secolul al XVIII-lea. Pe fondul îndelungatei febre revoluţionare iluministo-romantice, ce a zguduit din temelii lumea tradiţională, *dreapta* a ajuns să desemneze orientarea politică tradiţionalistă, preocupată de conservarea vechilor valori europene, iar *stînga* orientarea politică antitradiţionalistă, preocupată de abolirea sistematică a acestora, în numele aşa-zisului progres. De-a lungul secolului al XIX-lea, aceste două fronturi ideologice s-au lămurit treptat: pe de o parte, la dreapta, primatul valorilor creştine, naţionale, aristocratice şi monarhice; pe de altă parte, la stînga, primatul valorilor opuse - materialist-ateiste, internaţionaliste, democratice şi republicane. Strategia politică a dreptei, în secolul trecut, a fost una defensivă şi realistă, în opoziţie cu strategia politică a stîngii, ofensivă şi idealistă. Stînga, derivată din conspiraţia masonică, a agitat în permanenţă spiritul revoluţionar (1789, 1830, 1848, 1870, 1917 - spre a da doar cîteva repere), în vreme ce dreapta a încercat *să reacţioneze* la aceste demersuri anarhice şi dizolvante (termenul de "reacţionarism", aplicat dreptei într-un sens peiorativ, a devenit cu timpul un bun comun al diferitelor "limbi de lemn" ale stîngii).

În secolul XX, dreapta s-a păstrat, în mare, bazele doctrinare, dar şi-a schimbat strategia, devenind la rîndul ei ofensivă. A fost şi o reacţie normală şi legitimă la marea provocare comunistă, venită atît dinspre Rusia bolşevizată, cît şi dinspre cercurile procomuniste ale politicianismului democratic de obedienţă masonică. Un lucru trebuie conştientizat şi reţinut: *stînga a fost extremistă încă de la originile ei*, în vreme ce *dreapta a fost silită să devină extremistă* şi să împrumute, în parte, armele adversarilor ei. De aici s-au produs multe confuzii şi multe nenorociri. În conştiinţa multora graniţele dintre dreapta şi stînga au început să se şteargă, în virtutea unei receptări superficiale; iar spre jumătatea veacului nostru s-a mai întîmplat ceva: apariţia, sub Stalin, a struţocămilei numite **"naţionalism comunist"**; de aici în colo confuziile s-au ţinut lanţ: între naţionalism *şi* comunism, între dreapta şi stînga, între dreapta şi extrema dreaptă ş.a.m.d.! Treptat s-a ajuns la confundarea celor două extreme în noţiunea perfidă de "totalitarism".

Desigur, extremismul este reprobabil atît la dreapta cît şi la stînga. Dar aşa cum poate exista o stîngă neextremistă, astăzi dominantă pe scena politică mondială (socialism, social-democraţie, liberalism), tot aşa poate exista - în principiu şi-n fapt - o dreaptă actuală neextremistă. Ea mi se pare deopotrivă posibilă, legitimă şi necesară. Dreapta, în înţelesul pe care i-l dau aici, n-are deci nimic de-a face nici cu "extremismul", nici cu **"totalitarismul"**, nici cu alte "-isme" diabolizate. Dar ea nu trebuie înţeleasă nici doar ca o vagă opoziţie generică (aşa cum se întîmplă în primitivismul politic din România, unde mai ales partizanii puterii tind să confunde noţiunea de **"dreapta"** cu noţiunea de **"opoziţie"** anticomunistă!).

C. Medrea, **Octavian GOGA**

În concluzie, *dreapta se poate defini ca o orientare politică* ***realistă, tradiţionalistă, naţionalistă şi spiritualistă****, menită a contrabalansa, într-un cadru politic pluralist şi constituţional, tendinţele prea idealiste, antitradiţionaliste, cosmopolite şi materialiste ale stîngii în general.*

Definiţia de mai sus are nevoie de cîteva precizări.

Înţeleg prin *realismul* dreptei o determinare a teoriilor şi strategiilor politice în funcţie de realităţile naţionale obiective. Omul de dreapta nu va sfida realităţile de dragul ideilor, ci va căuta să modeleze realităţile date ţinînd seama de notele lor specifice. El nu va căuta "modéle" gata făcute, pe care să le aplice mecanic vieţii naţionale, ci se va strădui să închege forme adecvate, impuse obiectiv de un anume fond specific. Stînga e procustiană şi imitativă; dreapta trebuie să fie mlădioasă şi creatoare.

Înţeleg prin *tradiţionalismul* dreptei nu conservarea unor realităţi primitive (cum încearcă astăzi, la noi şi aiurea, conservatorismul de tip comunist), nici vreo formă de paseism romantic sau de protocronism, ci o dinamică vie şi constructivă, dar în liniile de forţă ale marilor noastre tradiţii istorice şi spirituale. Nu putem renunţa la tradiţie, pentru că nu putem renunţa la propria identitate; sîntem depozitarii unui trecut de valori şi experienţe, pe care se cade să avem înţelepciunea de a le fructifica pe fondul actualităţii. Omul de dreapta refuză **"să-şi**

Adolf Marian Crivăţ-Vasile

(continuare în pag.2)

DECLARAȚIA DE LA PARIS

În România vechile structuri au rămas practic intacte, disimulate în spatele unei democrații de fațadă. Aceste structuri, care se opun reformelor economice și restaurării statului de drept, determină degradarea continuă a vieții morale și socio-economice.

Ținând cont de aceste realități și de rolul pe care exilații, ca parte integrantă a poporului român, înțeleg să-l asume, participanții la congresul: "Exilul românesc, identitate și conștiință istorică" (Paris, 20-23 mai 1994), prima întâlnire de mare anvergură între exil și reprezentanții opoziției din Țară, declară:

1) Este necesar ca instituțiile istorice fundamentale să-și regăsească locul firesc în viața țării. Este vorba în primul rând de monarhie și de o constituție cu adevărat democratică, care să respecte principiul separării puterilor în stat și să garanteze efectiv libertățile individuale și colective.

2) România democratică de mâine trebuie să se construiască pornind de la tradiția și specificitățile naționale, în armonie cu exigențele lumii contemporane. Țara trebuie să-și regăsească locul în spațiul geo-politic european, căruia îi aparține prin istorie și cultură.

3) Exilul își păstrează legitimitatea atâta timp cât în Țară nu s-a instaurat o adevărată democrație. Posibilitatea colaborării cu opoziția instituționalizată nu slăbește, ci dimpotrivă, întărește rolul *lui* politic.

4) Exilul înțelege să contribuie, fără să-și precupețească eforturile, la renașterea spirituală și materială a poporului român, la reîntregirea corpului mutilat al Țării, la regăsirea ființei naționale.

DECLARAȚIE PRIVIND PE *ILIE ILAȘCU*

Participanții la congresul "Exilul românesc, identitate și conștiință istorică" (Paris, 20-23 mai 1994), prima întâlnire de mare anvergură între exil și reprezentanții opoziției din Țară, se angajează să nu-și menajeze eforturile pentru eliberarea patriotului român Ilie Ilașcu din închisoarea de la Tiraspol. El este, în lume, unicul parlamentar ales, aflat în detenție.

COMUNICARE LA SIMPOZIONUL "EXILUL ROMÂNESC - IDENTITATE ȘI CONȘTIINȚĂ ISTORICĂ"
PARIS, Mai 1994

NECESITATEA UNEI VIZIUNI DE DREAPTA ȘI PERSPECTIVELE REALIZĂRII EI ÎN NOUL CONTEXT ROMÂNESC

(urmare din pag. 1)

spele creierii" pentru interese de moment; el se simte verigă într-un lanț al generațiilor, cu răspundere morală atît față de trecut, cît și față de viitor. Omul de stînga, dimpotrivă, pare să creadă - vorba lui Eminescu -că țara este **"jucăria generației actuale"**. Stînga stă sub semnul interesului imediat (de unde și excesul ei de politicianism), în vreme ce dreapta trebuie să stea sub semnul datoriei eterne.

Înțeleg prin *naționalismul* dreptei o formă firească de păstrare și afirmare creatoare a ființei și geniului național, recunoscînd, în acest sens, dreptul la naționalism tuturor neamurilor pămîntului. Orice naționalism rămîne legitim atîta vreme cît nu devine exclusivist și narcisist. Goga îl definea cu justețe: **"Vreau să plutesc în plin umanitarism, dar să mă aflu în luntrea mea și să-mi iau toate măsurile ca să nu mă înec"**. Naționalismul adevărat n-are nimic de-a face cu ceea ce se numește îndeobște rasism, șovinism, xenofobie, antisemitism, provincialism, tribalism sau altele asemenea. Bunăoară la noi, să fi fost **"rasiști"** naționaliștii Kogălniceanu și Alecsandri cînd cu dezrobirea țiganilor?! Să fi fost **"șovin"** naționalistul Eminescu cînd își imprumuta hrisoavele atît de dragi lui M.Gaster sau H.Tiktin?! Să fi fost **"xenofob"** naționalistul Goga atunci cînd îl găzduia la Ciucea pe poetul maghiar Ady Endre?! Să fi fost **"antisemiți"** naționalistul Nae Ionescu, cînd adunase în jurul său atîția discipoli evrei, sau naționalistul Corneliu Codreanu, atunci cînd stîrnea admirația rabinului David Șafran?! Să fi fost **"provincialist"** sau **"tribalist"** naționalistul Mircea Eliade - cea mai universală personalitate a culturii noastre contemporane?! Să nu ne jucăm cu cuvintele! Că sînt cu putință și devieri nefirești ale firescului naționalism, asta-i altceva. Ele nu caracterizează însă nici dreapta, nici stînga, ci doar alunecările extremiste ale acestora. Așa se explică, de pildă, pseudo-naționalismul populist pe care-l agită, pe ruinele vechiului comunism, un Vl.Jirinovski sau un C.V.Tudor. Asta se întîmplă, de obicei, atunci cînd naționalismul își pierde farurile moral-spirituale sau cînd ajunge să fie folosit doar ca simplă unealtă demagogică.

Înțeleg prin *spiritualismul* dreptei deschiderea ei moral-spirituală spre valorile absolute, spre Dumnezeu. În Europa, prin tradiție milenară, spiritualismul acesta comunitar se acoperă cu creștinismul, iar în lumea românească el se colorează ortodox. Creștinismul este încununarea metafizică și garanția morală a naționalismelor europene autentice. Fără această deschidere religioasă și fără această "cenzură" morală, naționalismele riscă să o ia razna, devenind simple rasisme, adică biologizîndu-se în măsura în care se despiritualizează. Naționalismul creștin se va întemeia nu pe o comunitate de interese materiale (care, în paranteză fie spus, nu poate fi decît una iluzorie, căci, de cînd lumea, interesele curente mai degrabă îi dezbină decît îi armonizează pe oameni), ci pe o comunitate de iubire, după modelul iubirii divine. De aceea, naționalismul creștin nu poate, cîtă vreme rămîne riguros cu sine, să propovăduiască ura, violența sau egoismul de orice fel. Astfel, misiunea unei drepte creștine nu este niciodată doar una politică, ci ea vizează o reformă morală a societății, în strînsă legătură cu linia Bisericii lui Hristos. O preocupare de căpătîi a dreptei creștine va fi transformarea treptată a **"democrației"** în reală **"demofilie"**. Un popor ai cărui membri se iubesc întreolaltă și care este iubit nediscursiv de conducătorii săi, acela nu va fi niciodată un popor nefericit, indiferent de venitul pe cap de locuitor... Unui popor care va ști să-l caute pe Dumnezeu, celelalte îi vor veni pe deasupra.

Cam acestea sînt, explicitate sumar, temeiurile dreptei de care avem nevoie.

*

Rămîne de arătat, tot pe scurt, *de ce este dreapta necesară* în contextul politic al lumii de azi. Pe noi ne interesează aici să probăm această *necesitate* la meridian românesc.

Este nevoie de dreapta pentru că stînga s-a dovedit neputincioasă, ieri ca și azi, să împiedice prăbușirea țării. Iar dacă vorbim despre "democrație" și "pluralism", atunci ce fel de democrație pluralistă poate fi aceea în care spațiul politic este saturat de la centru spre stînga și practic gol de la centru spre dreapta?! Întotdeauna va fi mai "democratică" și mai echilibrată o societate în care există două forțe politice serioase, oricît de opuse (cum era la noi în secolul al XIX-lea: pe de o parte dreapta conservatoare sau "albii", pe de altă parte stînga liberală sau **"roșii"**), decît o societate în care există sute de forțe politice inanite, înghesuite toate pe talerul stîng al balanței!

Avem nevoie de realismul dreptei, pentru că viața noastră modernă, încă de la începuturile ei, s-a tot mișcat falimentar într-un idealism iresponsabil, pe care realitățile siluite sau neglijate l-au amendat întotdeauna, ceea ce a și dus la tragedia istorică pe care am trăit-o. Drumul nenorocirii noastre naționale a plecat de la idealismul unui Stat liberal transplantat artificial într-o lume abia ieșită din Evul Mediu, a trecut prin idealismul așa-ziselor "alianțe istorice" (pe care istoria însăși l-a ridiculizat la Yalta), apoi prin idealismul unei industrializări orbești (care a făcut pulbere din praful economiei românești), ca să se ajungă astăzi la idealismul unei "europenizări" forțate și umilitoare, adică la o nouă recrudescență a "formelor fără fond".

Avem nevoie de tradiționalismul dreptei, pentru că noi nu ne putem permite să ne dizolvăm sufletește în civilizația nivelatoare pînă ce n-am ajuns să ne împlinim destinul cultural specific, nici nu ne putem permite aventuri excentrice atîta vreme cît n-am reușit încă să ne gospodărim cuviincios ograda pe care am moștenit-o. Tradiționalismul se cuvine să fie, deocamdată, certificatul nostru de sănătate și echilibru, de înțelepciune națională constructivă.

Avem nevoie de naționalismul dreptei, pentru că s-a dovedit că nici un alt factor n-a putut mobiliza pînă acum, după prăbușirea vechiului regim, energiile noastre naționale, poporul rămînînd leneș și opac, cum n-a mai fost poate niciodată în toată istoria lui. Se știe însă că românii sînt un popor cu o mare sensibilitate națională (d-l Al.Paleologu, într-un interviu recent, susținea chiar că nici un popor din Est nu este de conceput în afara naționalismului, pe care domnia-sa îl găsește perfect legitim ca atitudine istorică și culturală). Problema este ca această sensibilitate națională să fie activată și canalizată corect și constructiv. Iar aici mi-aș îngădui un avertisment: dacă nu vom avea un naționalism întemeiat pe tradiția eminesciană și pe morala creștină, atunci vom lăsa loc liber unui pseudo-naționalism întemeiat pe tradiția ceaușistă și pe demagogia neocomunistă, adică stupizeniei șovine și izolaționiste a vadimilor, păuneștilor și funarilor! Și mai e ceva. Dacă individului, spre a fi sănătos și destoinic, obișnuim să-i spunem: **"Cunoaște-te pe tine însuți!"**, **"Ai încredere în tine însuți!"** și **"Fii tu însuți!"**, de ce nu am putea să le spunem aceleași lucruri și neamurilor? Dacă **"personalitatea"**, **"încrederea în sine"** și **"conștiința de sine"** sînt valori netăgăduit pozitive la nivelul umanității individuale, cum ar putea fi ele ceva nagativ la nivelul umanității comunitare?! Naționalismul, în fond, nu este nimic altceva decît limpezirea și stimularea "personalității" creatoare, a **"încrederii"** în propriile puteri și a "conștiinței de sine" a fiecărui neam (de aceea îmi place denumirea acestui *Symposion*: **"Exilul românesc - *identitate* și *conștiință* istorică"**!).

Avem nevoie, în fine, de creștinismul militant al dreptei, pentru că numai printr-o vie credință comună putem ajunge la o unitate reală, și numai printr-o treptată însănătoșire morală mai putem spera la o consistență viitoare. Altminteri riscăm să devenim, vorba lui Dostoievski, **"simplu material etnografic"**... Creștinismul nu trebuie privit însă, cum ar fi voit Eminescu, doar ca o pragmatică **"poliție morală"**, ci, pe de o parte, ca un centru viu de forțe eterne, iar, pe de altă parte, ca o componentă majoră a... codului nostru genetic. Dacă am apărut și am trăit în istorie sub semnul crucii lui Hristos, tot prin Cruce ne este dată și reînvierea ca neam. (Să fie religia ceva care "nu se mai poartă"? Să fie una naționalismul istoric și alta spiritualismul religios? Priviți puțin spre Israel și veți vedea că naționalul și religiosul nu se exclud și că, dimpotrivă, din împreunarea lor poate rezulta o capacitate uluitoare de a rezista și de a prospera în istorie! Poate că ni s-ar cădea și nouă să fim puțin **"evrei"** - firește, nu în sensul exclusivismului religios, ci numai în acela al unității naționale prin credință...).

*

Care este situația generică a dreptei românești? Noi avem o tradiție de dreapta care pleacă din ideologia conservatoare a secolului al XIX-lea (reprezentată mai ales de Barbu Katargiu și Mihai Eminescu), trece prin marele avînt naționalist al generației care a înfăptuit România Mare, apoi prin **"gândirism"** și prin complexul fenomen legionar, ajungînd pînă la idealul **"românului absolut"** al lui Petre Țuțea. Că pe un asemenea traseu istoric vor mai fi fost și hîrtoape, e de înțeles. Istoria nu-i domeniul perfecțiunii, iar stînga este, din acest punct de vedere, mai ilustrativă decît dreapta. Nu există drum fără hîrtoape, cum nu există pădure fără uscături; dar nici drumul nu se definește prin hîrtoape, după cum nici pădurea prin uscăturile ei...

În ce privește situația actuală a dreptei, după marele hiatus comunist, ea este destul de firavă. Nu-i ușor, fără îndoială, să închegi ceva drept într-o lume strîmbă. În Țară s-au conturat, fără a cunoaște încă un impact semnificativ, o formațiune de dreapta **"bătrînească"** (*Pentru Patrie*) și o alta **"tinerească"** (*Mișcarea Pentru România*). Caricatura numită *Dreapta Națională* (a trepădușului Radu Sorescu) nu poate fi asumată aici. Mai sînt și cîteva publicații de dreapta (începînd cu **"Gazeta de Vest"** de la Timișoara), inegale și încă slab răspîndite, unele **"de partid"**, altele independente (cum este și revista **"Puncte Cardinale"** de la Sibiu, pe care o reprezint aici). În Exil, unii dintre supraviețuitorii dreptei interbelice mai sînt încă activi, dar destul de divizați; se mai scot încă și cîteva publicații, cea mai notorie, în momentul de față, fiind **"Cuvîntul Românesc"** din Canada (aflat în al douăzecilea an de apariție). Sînt acestea temeiuri suficiente pentru o dreaptă viitoare mai substanțială? Rămîne de văzut.

Cîteva lucruri mi se par totuși evidente. Pe de o parte, dreapta de mîine nu va mai putea fi doar o simplă reeditare a dreptei de ieri; ea își păstrează principiile eterne, dar are nevoie de forme și strategii adecvate fiecărei epoci. Experiența dreptei anterioare va fi valorificată de la sine; sînt multe de învățat și din virtuțile și din erorile trecutului. Dreapta nu poate eluda trecutul, pentru că este tradiționalistă; dar nici nu-l poate absolutiza, pentru că este realistă! Pe de altă parte, este mai urgentă și mai productivă *formarea treptată a unei sensibilități de dreapta* decît întemeierea pripită a unor formațiuni politice încă necompetitive, față de care lumea poate deveni suspicioasă, asimilîndu-le politicianismului general. Misiunea dreptei este astăzi mai cu seamă una de *pedagogie națională* decît una de acțiune politică directă. În fine, dreapta va trebui să lucreze în strînsă legătură cu Biserica, reprezentînd brațul mirenesc militant al acesteia (ceea ce s-a și numit "laicatul ortodox"). Dreapta de care avem nevoie va trebui să fie expresia social-politică a frontului creștin al națiunii, contribuind, cu mijloace specifice, la primenirea vieții ortodoxe românești.

În orice caz, dacă dreapta nu va cunoaște o resurecție semnificativă, România riscă să se îngroape în propria-i nevrednicie. Și, la un moment dat, să se pomenească rostind, precum Iorga odinioară: "**Eu nu mai sînt eu!**". Or nu există nenorocire mai cumplită, pentru indivizi ca și pentru popoare, decît să-și piardă propria identitate și să ajungă să bată, **"ca fără de sine"**, pe la ușile din dos ale altora...

ESTE GENERAŢIA TÂNĂRĂ... "O GENERAŢIE PIERDUTĂ"?

Generaţia tînără actuală este, de obicei, fie idealizată în mod demagogic, fie stigmatizată pentru "satanismul" ei. Desigur, este o generaţie puternic marcată atît de tarele încă nevindecate ale comunismului, cît şi de influenţele destul de nefaste venite dinspre un Occident ruinat moral şi spiritual. Poate că ea reprezintă mai puţin decît ne-am fi dorit sau decît am fi avut nevoie pentru o renaştere naţională, dar judecăţile globaliste şi definitive sînt riscante, indiferent de sensul lor. Noi ne propunem să ne aplecăm puţin asupra acestei generaţii problematice, încercînd să o cunoaştem mai îndeaproape, atît cu bunele cît şi cu relele ei. Astăzi facem început acestui demers, apelînd la cîteva materiale provenite de la Şcoala Normală (Liceul Pedagogic) din Bucureşti, unde se pregăteşte, în parte, noua generaţie de învăţători, ce pot avea un rol însemnat în primenirea morală şi intelectuală de mîine.

Textele de mai jos (cu excepţia unuia singur, pe care l-am însoţit cu lămuririle necesare) sînt reproduse din "Paşi pe nisip" (Revista Şcolii Normale din Bucureşti), Numărul 7 (apărut în Mai 1994), publicaţie trimestrială sub coordonarea D-nei Prof.Ioana Triculescu.

Observaţiile şi judecăţile pe marginea textelor le lăsăm în exclusivitate (cum vom proceda şi pe viitor) cititorilor noştri. (R.C.)

"Cred că cei cinci ani de Liceu Pedagogic au fost o experienţă, o metodă de a învăţa să treci printre ceilalţi, o metodă de a încerca să-ţi ascunzi sentimentele, să suporţi anumite influenţe. În final ajungi la un soi de parcurs iniţiatic, pentru că din punctul meu de vedere au fost cinci ani în care am învăţat să mă stăpânesc. La noi în liceu, activitatea dominantă a fost "Supuneţi-vă profesorilor voştri!". A fost şi aceasta o experienţă interesantă, care te ajută să te maturizezi, să înţelegi că, în fond şi la urma urmei, lumea nu ne aparţine şi că în final va trebui să trăim, dacă nu în urma, cel puţin alături de cei maturi. Din acest liceu pleci cu o experienţă oarecum frustrantă, pentru că nu e foarte comod să fii elev într-un astfel de liceu, care presupune multe obligaţii şi foarte, foarte puţine drepturi. Aş vrea să mă opresc aici".

Alina Oprică, clasa a XIII-a A

Peregrinând prin lume

O uliţă de piatră, ca o panglică cenuşie ce urca şi cobora asemenea suişurilor şi coborâşurilor vieţii, se strecura anevoie printre mahalalele Ierusalimului. S-a întâmplat acum aproape două mii de ani... pe "Via Dolorosa".

Sub dezmierdările blânde ale soarelui de april, năduşind şi gâfâind sub împovărătoarea cruce, umbra unui Suflet Tăcut înainta anevois în chin de moarte.

Ropote, hărmălaie, o grămadă de gură-cască...' un jalnic alai de dobitoace cu chipuri de oameni, cu feţele zbârcite de-o năvalnică ură lăuntrică. Până la Golgotha, Fiul Îndurărilor va parcurge un apropiat sfârşit. Privirile lor batjocoritoare păreau plictisite, nepăsătoare şi insensibile la obişnuita paradă a crucificaţilor.

Îşi ridicau în chip semeţ nasurile coroiate şi ochii hrăpăreţi de mânie zvâcneau nervoşi pe sub negrul sprâncenelor, căutând să desluşească dovele gravate pe lemn cu ascuţişul [illegible] urii: "[illegible] MELEH HAIEHUDIIM". Cei cu boturile adulmecânde [illegible] ţâşnea, ca un şuvoi, puroiul înveninat al sufletelor lor, priveau satisfăcuţi agonia Acelui Tăcut Care asupră-Şi "neputinţele noastre a luat şi cu durerile noastre s-a împovărat".

Cândva, în Iudeea, un Chip scăldat de Duhul lui Dumnezeu, plin de lumină, cutreiera neîncetat spre a-i vindeca pe toţi cei robiţi de grele neputinţe trupeşti.

Acum, lumina Chipului Său s-a refugiat în sufletul Său îndurerat, lăsând în urmă doi ochi înroşiţi de lacrimi, ce stingeau limpezimea lor de altădată, lacrimi ce se prelingeau prin orbitele ochilor până pe obrajii pălmuiţi de mâini care au fost vindecate de uscăciune.

Obrajii Săi erau pălmuiţi, zbârciţi de spasme, plini de vânătăi şi pângăriţi de scuipăturile greu mirositoare. Gura Sa... învineţită de pălmuiri, căci a fost împiedicată să spună adevărul.

Extenuat de biciuiri, cu spinarea-I sfâşiată de vârgi, de unde sângele se prelingea cu repeziciune pe straiele-I albe sfârtecate, Mântuitorul se împiedică şi se prăvăli la pământ.

Răsuflă adânc printre buzele-I pline de sânge, cât de greu va răzbate de acum lumea, înfruntând nelegiuirile!

Dar, în conştiinţa creştinilor, o străveche legendă, înflorită întru închipuire, se pogoară în chip luminos peste momentul "Patimilor". Se spune că un jidov cu gura mare, coleric din fire, Îl îmbrânceşte de la spate pe Iisus, ameninţându-L: "Aşa, ia-o la picior!" Iar ochii înroşiţi de plâns şi buzele învineţite de pălmuiri şi pline de sânge vor rosti blestemul: "- Iar tu pribeag vei fi pe pământ pân' ce Eu Mă voi întoarce!"

Căci de-acum înainte, jidovul rătăcitor, adică "oile pierdute ale lui Israel", va fi asemenea lui Cain, cutreierând prin lume şi purtându-şi din greu pe umeri crucea nevăzută a suferinţei sufletului. Cândva, Iezechiel trecea prin mijlocul Ierusalimului şi îi însemna pe toţi cei ce plângeau cu slova "tare" pe frunte - adică crucea. Acum, jidovul rătăcitor, lăsând din braţe un copilaş, va pribegi desculţ prin lumea neprimitoare, pe drumuri străine, neputând muri, primind şi dând de pomană arginţi.

El va purta acel semn tainic al lui Cain - pata de sânge - nu pe frunte, ci chiar în suflet, căci aceasta va mărturisi înaintea Tronului Judecăţii.

Emil Cioran spunea: "Nu eu sufăr în lume, ci lumea suferă în mine".

Căci nu jidovul va singur ins va suferi, ci în el, în sufletul lui, se vor ineca lacrimile unui întreg neam.

Traducând creştineşte spusa lui Cioran, ar fi: Hristos a pătimit în lume pentru ca lumea să se bucure întru El.

Constantin Noica, în eseul său "Introducere la dor", arată că dorul, acest motiv liric integrator care ne defineşte în lume ca naţie, este exprimat, în limba germană, drept o "căutare de negăsire".

Şi nu este oare peregrinarea aceasta a iudeilor prin lume un dor risipit, o "căutare de negăsire" a mântuirii până la Apocalips, un ideal ce nu e atins niciodată, o adevărată "Fata Morgana"?

Mihai-Marius Hornicar, clasa a XII-a E

FLASH NEWS

Pe data de 25.1.1994 a avut loc în cadrul Liceului Pedagogic o extrem de interesantă întîlnire cu ministrul tineretului, domnul Alexandru Mironov.

În acest sens, domnia sa a expus într-un mod "original" (vag) un plan de învăţămînt suplimentar. Acesta se referă la douăsprezece programe de educaţie printre care menţionăm: ştiinţă şi tehnică, ABC cultural, un program ecologic şi unul moral-religios. Ele vor fi sponsorizate nu se ştie de cine şi în care cincinal.

Expunerea a fost extrem de profitabilă atît pentru domnul Mironov, care şi-a satisfăcut plăcerea de a se auzi vorbind despre miniväcute productive, aeromodele şi calculatoare, cît şi pentru viitorii învăţători şi seminarişti, care, deşi n-au primit răspunsuri clare la întrebările lor, au căpătat în schimb fericita veste că vor fi apostolii computeristicii la sate.

Cînd întreaga asistenţă a început să se jeluiască de fonduri, de sponsori, de cash şi de credit, domnul ministru s-a supărat, a vrut să-şi ia poveştile despre cum apasă americanii pe buton şi să plece.

Totuşi, momentul jenant a trecut cînd cineva a vrut să facă o cîntare pentru distinsul oaspete.

Dînsul a refuzat politicos, preferînd să răspundă tinerilor în acelaşi stil (formă multă, fondul ioc).

Aceştia au pus problema valorificării intelectuale în societatea românească şi lipsa stimulării acesteia.

De asemenea, ca viitori dascăli, şi-au întrebat ministrul despre direcţia învăţămîntului românesc şi despre obiectivele acestuia.

Din păcate, ele nu există (căci nu au fost precizate), noi descoperind un original sistem de programare a idealului educaţional prin practicarea unui dulce, utopic şi naiv laissez-faire.

Aşa cum tocmai am menţionat, problema dotării, dar şi cea a salariilor au fost două din punctele fierbinţi ale discuţiei.

O voce fermă (aparţinînd doamnei Jipa, inimoasă profesoară a Şcolii Normale) a prezentat într-o lumină obiectivă dispreţul pe care toate celelalte categorii sociale il afişează faţă de profesori şi învăţători, dispreţ care, din păcate, se reflectă şi la nivel mai "înalt".

Spre stupoarea auditoriului, aceeaşi poziţie a fost arborată fără pic de... să-i zicem diplomaţie de către acelaşi stimat invitat care, cu o cuceritoare sinceritate, le-a recomandat prezentelor şi viitoarelor cadre didactice (în varianta în care nu sînt mulţumite cu onorariul primit) să ia drumul recalificării, optînd pentru comerţul de butică.

Discuţia s-a încheiat sub imperiul zîmbetului senin, mulţumit, fericit al ministrului nostru, care a părăsit lăcaşul Şcolii Normale cu sentimentul datoriei plenar realizate.

Teodora Migdalovici, clasa a XII-a E

Extemporal la ora de religie

Desigur, e un lucru neobişnuit să faci public textul unui... extemporal! Am cerut îngăduinţa să o facem, garantîndu-i autenticitatea, deoarece ni s-a părut că un astfel de document "viu" este mai relevant decît un text "premeditat" şi "elaborat" în vederea publicării. Extemporalul aparţine d-rei Dana Călăraşu, elevă în clasa a XII-a B a Şcolii Normale din Bucureşti. Clasa respectivă urmează "opţionalul" de Religie numai de un an încoace, avîndu-l ca profesor pe tînărul teolog Jean Nedelea. (R.C.)

ÎNTREBAREA 1: Cum înţelegeţi afirmaţia Fericitului Augustin: "Iubeşte şi fă ce vrei!"?

RĂSPUNS: "Iubirea este Legea Nouă. <<Iubeşte pe aproapele tău ca pe tine însuţi>> este acum înlocuită prevăzător de Iisus prin porunca: <<Iubeşte pe aproapele tău cum v-am iubit Eu pe voi>>. Căci adevăratul punct de referinţă nu este iubirea de sine; adevărata iubire este Iubirea însăşi, Iisus Hristos. Există iubirea din fire, acea iubire pentru cei care te iubesc şi de care eşti legat prin relaţii de rudenie; există apoi iubirea pasională, care te orbeşte, acea iubire posesivă, care transformă fiinţa iubită într-un sclav ce are datoria de a răspunde iubirii tale. Dar aceasta din urmă nu este iubire sau, mai exact, nu este Iubirea. Cred că totuşi, atunci cînd ţinde către plus infinit (acel infinit fiind Iubirea), orice iubire "inferioară" te poate transforma şi, treptat, poţi ajunge acolo. <<Faci ce vrei>>, dar libertatea nu se va confunda cu libertinajul, ci acel <<Faci ce vrei>> se va concretiza benefic, pozitiv. Mai întîi <<Iubeşte>> cu adevărat; tot ce va decurge de aici va fi desigur libertate, dar ca o consecinţă a cunoaşterii Adevărului (<<Veţi cunoaşte Adevărul şi veţi fi liberi>> - Ioan)."

ÎNTREBAREA 2: Este religia creştină o religie optimistă sau pesimistă?

RĂSPUNS: "Religia creştină este prin definiţie o religie optimistă şi aceasta, în primul rînd, prin faptul fundamental ce o deosebeşte de celelalte religii: Învierea. Nu există loc pentru pesimism şi pentru întristare acolo unde Hristos invită la masă după fiecare minune săvîrşită, invită la ospăţ, la nuntă. Nu există tristeţe acolo unde eşti iertat şi eşti numit <<prieten>>. Totul este un dans neînceput (?). <<Bucură-te!>>, <<Veseliţi-vă!>> sunt imperativele majore. Prima datorie este aceea de a fi fericit. <<Tu, ateu?! Aida, de, eşti prea vesel!>>, spune Dostoievski în *Adolescentul*... Poate exista tristeţe acolo unde totul este Iubire? <<Fericirile>> sunt o dovadă de necontestat a caracterului spiritual al creştinului. Creştinismul este act de curaj, frenezie, dar şi <<dreaptă socotinţă>>, dăruire, iubire... Unde este tristeţea? Nici rănile Domnului nu sunt spre tristeţe, căci ele simbolizează mai ales iubirea care va dăinui prin existenţa rănilor cu care Iisus a înviat şi cu care va rămîne pînă la <<sfîrşit>>, iar <<sfîrşitul>> iubirii nu este decît veşnicia ei. Sunt o dovadă de netăgăduit a Celui ce ne-a lăsat tot ce avea: i-a dăruit Mamă ucenicului, Paradisul tîlharului, obrazul palmelor, sufletul Tatălui, libertate şi iertare păcătoşilor şi viaţă morţilor; îi mai rămîn rănile, pe care ni le oferă ca ultim dar..."

REEDUCAREA DE LA AIUD

XI. GRUPUL "RECALCITRANȚILOR"

Demostene Andronescu

Și totuși!... Cu toată râvna depusă de colonelul Crăciun și de staff-ul lui de demolatori de conștiințe, cu toate metodele drăcești imaginate de aceștia pentru a înfrânge rezistența unor oameni aduși în situații limită, Aiudul acelor vremi de urgie nu a cunoscut doar prăbușiri, ci și înălțări, adevărate piscuri de rezistență și de demnitate. Este suficient să evocăm comportamentul exemplar al celor două figuri considerate simbol al tăriei de caracter și al demnității umane, profesorul George Manu care a preferat să moară decât să facă fie și cel mai neînsemnat compromis, și prințul Alexandru Ghica, cel care a rezistat cu stoicism aristocratic la toate încercările, uneori furibunde, ale colonelului Crăciun, de a-l îngenunchia, pentru a demonstra că, în această încleștare cu forțele răului, demnitatea condiției umane a fost salvată. Dar ei nu au fost singurii. Au fost însă cele mai proeminente figuri ale rezistenței la această criminală acțiune, rezistență reprezentată de un impresionant număr de oameni de toate categoriile. În toată perioada reeducării, Zarca, și nu numai Zarca, ci și unele secții special amenajate pe Celular, au fost pline de așa numiții recalcitranți asupra cărora s-au făcut bestial de inumane presiuni fizice și morale pentru a-i determina să cedeze. În afară de aceștia care erau izolați și strașnic de supravegheați, alții, aleși la întâmplare sau după criterii pe care nu le-am înțeles niciodată, erau împrăștiați, pentru a fi "contaminați", printre cei deja reeducați din fabrică sau din așa zisele Cluburi care funcționau în incinta închisorii propriu-zise.

Ca și în cazul căderilor, nici rezistențele nu au fost la fel. Unii au rezistat eroic, cu ostentație chiar, sfidând și înfruntând pe asupritori, căutând parcă anume să întrețină între ei și aceștia o permanentă relație de adversitate care să creeze acea tensiune spirituală capabilă să le mențină și să le potențeze îndârjirea. Alții au rezistat discret, cu un soi de umilință creștină, căutând să explice reeducatorilor de ce nu au ei posibilitatea sufletească să facă ceea ce li se cere. În sfârșit, o a treia categorie era cea a misticilor. Aceștia, conștienți fiind că lupta în care erau și ei implicați transcende lumescul, dându-se în spirit, au rezistat cu seninătate, fără să cârtească, asumându-și suferința ca pe o datorie a vieții lor. Cei din primele două categorii au rezistat sperând încă la o salvare în veac, pe când cei din ultima categorie rezistau pentru a se salva în eternitate. Profesorul George Manu și prințul Alexandru Ghica făceau parte din această ultimă categorie.

Profesorul George Manu.

Descendent al unei vechi familii de intelectuali patrioți (era nepotul generalului George Manu /1838-1911/, cel care s-a distins în războiul de independență și care a fost în repetate rânduri ministru), profesorul George Manu a fost arestat în 1948, implicat împreună cu alte vârfuri ale intelectualității și vieții politice românești în Procesul Marei Trădări Naționale și condamnat la 25 de ani muncă silnică. În momentul arestării era profesor de fizică nucleară la Politehnica din București, fiind considerat, alături de profesorul Horia Hulubei, unul dintre marii atomiști ai țării. Se spune despre el că, după condamnare, ar fi fost vizitat la Aiud de un consilier sovietic care i-ar fi propus ca, în schimbul eliberării, să accepte să lucreze în laboratoarele din Uniunea Sovietică alături de un cunoscut atomist rus cu care el fusese coleg de studii în Germania. Dar profesorul George Manu a refuzat demn această ofertă, nevoind să lucreze pentru cei pe care îi considera, pe bună dreptate, dușmani ai neamului românesc.

Profesorul George Manu nu era numai un reputat om de știință, recunoscut ca atare și de adversari, ci avea și temeinice studii umaniste. Filosofia, teologia, dreptul, filologia și mai cu seamă literatura erau domenii în care se mișca cu aceeași ușurință ca și în domeniul său de specialitate care era după cum am amintit deja, fizica nucleară. Era o veritabilă enciclopedie și dacă este adevărat (și, de bună seamă, este) că închisorile comuniste au fost adevărate Universități, atunci "Universitatea Aiud" a avut ca "rector" între anii 1954 și 1961, anul morții sale, pe profesorul George Manu.

Revenit în Aiud în anul 1954 de la mina de plumb Baia Sprie cu un lot de 60 de deținuți, toți în lanțuri, mutați în această închisoare disciplinar în urma unei greve care a avut loc la această mină, profesorul George Manu se număra printre cei peste 50 de deținuți din acest lot bolnavi de tuberculoză. La început i s-a diagnosticat un t.b.c. ganglionar dar, supus împreună cu toți ceilalți unui regim disciplinar extrem de sever, fără hrană adecvată, fără asistență medicală și fără îngrijirea elementară reclamată de această boală, starea sănătății lui s-a înrăutățit continuu, ajungând, până la urmă, să-i fie fatală. Cu toate acestea, profesorul George Manu a început o susținută și incredibilă, în condițiile de totală izolare din închisori, activitate, pe care, fără să greșim, o putem numi didactică. Vocația de dascăl nu l-a părăsit nici chiar în aceste vitrege condiții pe marele om de cultură.

În acea perioadă, Aiudul era populat de foarte mulți tineri care fuseseră arestați de pe băncile școlii sau ale universităților și care erau, deci, cu studiile neterminate și instrucția incompletă. Majoritatea acestora, avizi de cunoaștere, apelau, pentru a-și completa bagajul de cunoștințe, la "bătrâni" care în marea lor majoritate fiind intelectuali le puneau la dispoziție cunoștințele lor. Printre cei mai activi în acest sens s-a dovedit a fi, fără îndoială, profesorul George Manu. În toată această perioadă, el a transmis, prin viu grai celor care au avut norocul să împartă celula cu el, ori prin morse (profesorul George Manu era un morsist desăvârșit) celor din celelalte celule, zeci și sute de conferințe, prelegeri ori lecții din toate domeniile științelor umaniste: istorie, drept, geografie, filosofie, literatură, limbi străine (franceza și engleza mai ales) etc., care erau memorate ori scrise pe pereți, pe bucăți de săpun, pe cioburi de sticlă etc. și apoi, transmise din celulă în celulă și din om în om. Mulți dintre cei care au ieșit din închisoare cu temeinice cunoștințe de limbă și literatură engleză de exemplu, lui îi datorează acest lucru. Eu nu l-am cunoscut personal, însă multe dintre lecțiile elaborate de el au ajuns și în celula în care mă aflam, astfel că multe dintre cunoștințele pe care le-am dobândit în închisoare lui i le datorez.

Profesorului George Manu i se datorează și inventarea scrierii, cu ajutorul alfabetului morse, pe firul de ață. Odată, un grup de studenți care se aflau la un alt etaj decât cel pe care se afla el, i-au cerut (prin morse, bineînțeles) să le transmită câteva dintre principiile de bază ale Constituției americane. Profesorul a refăcut din memorie, cu aproximație, toate cele șapte articole ale Constituției respective și aștepta un moment prielnic ca să le poată transmite la destinație. Tocmai în acel moment s-a deschis ușa și gardianul a dat celor din celulă ac și ață pentru repararea echipamentului. Văzând ața, profesorului Manu i-a venit ideea ca să transpună pe ea, în alfabet morse (un nod dublu, linia, un nod simplu, punctul) textul pe care îl avea de transmis. Cu migală și cu multă răbdare, făcând mii de noduri, a reușit să "scrie" pe câțiva zeci de metri de ață textul celor șapte articole ale Constituției americane. A făcut apoi un ghem pe care l-a transmis destinatarilor împreună cu instrucțiunile de decodare. Această nouă metodă de scriere a constituit o adevărată revoluție a sistemului de comunicare din închisoare și a dat multe dureri de cap celor care vegheau ca deținuții să nu comunice între ei.

După 1958, când la conducerea închisorii Aiud a venit colonelul Crăciun și au început pregătirile pentru declanșarea reeducării, profesorului George Manu, despre care administrația închisorii știa că are o mare influență asupra celorlalți deținuți, i s-a cerut, ca și celorlalte personalități din Aiud, să accepte reeducarea și să facă, în fața deținuților, o declarație de desolidarizare de trecut și de toate crezurile și idealurile sale. Cu toate presiunile care s-au făcut asupra lui, el a refuzat demn și fără ostentație orice compromis. Pentru atitudinea sa fermă și fără echivoc, profesorul George Manu a plătit cu viața. Datorită regimului inuman la care a fost supus în urma refuzului său categoric de a face declarațiile care i se cereau, boala i s-a agravat. Ultimul diagnostic pus de medicul oficial al închisorii, doctorița Balea, în prezența colonelului Crăciun, a fost meningită t.b.c. Tratamentul însă i s-a refuzat și de data aceasta, fiindu-i condiționat de semnarea declarației care i se cerea. S-a stins din viață împăcat cu sine și cu toți cei din jur, în 1961, în infirmeria Aiudului, unde a fost internat doar cu câteva ore înainte de a muri.

(va urma)

POETUL

Azi n-am cioplit nici un vers.
Metafore lichide tânjesc după rotunjimea cuvântului,
Dar eu nu mă mai vreau anforă ci,
Răzvrătit împotriva stării de grație,
Behăi lumește.

Azi n-am prins în laț nici o pasăre cântătoare.
Simfonii latente se pârguiesc în gușe de privighetori adormite,
Dar eu nu mă mai vreau strună
Și în lume e un cântec mai puțin.

Azi n-am surpat nici o stea.
Toți oamenii lumii sunt vii,
Toate lucrurile sunt la locul lor,
Iar eu printre ele le dau sens întrebuințându-le.

Azi n-am cioplit nici un vers,
N-am prins în laț nici o pasăre cântătoare
Și nu am dezrădăcinat nici o stea,
Va fi o noapte lungă noaptea ce vine,
Va fi o noapte lungă și somnul îmi va fi bântuit de năluci.
Zeii nu-mi vor ierta îndrăzneala de a nu fi fost trist.

Demostene Andronescu

DIMENSIUNEA TRANSCENDENTĂ A POLITICULUI (I)

Luând cuvenita distanță și privind, cu detașare, către secolul în care am trăit, al cărui sfârșit, ca și al nostru, se apropie, ne putem îngădui, pe seama lui, unele remarci amicale ca între cei îmbătrâniți împreună. Dacă vorbele spuse vor conține și mici urme de ranchiună, câte un cuvânt nu tocmai potrivit, o judecată nu îndeajuns de nepărtinitoare, datorată multelor noastre neîndepliniri trecute, îi rog pe cititorii mai tineri să mă ierte pentru că acestea sunt, vor vedea ei la vremea lor, din "câștigurile" nedorite ale înaintării în vârstă.

Mulți sunt cei ce, din vechime, s-au scuzat dând vina pe vremuri. "O tempora! O mores!" sună retorica exclamație ciceroniană, și e mai veche decât era noastră. La noi, obiceiul de-a face răspunzătoare vremurile, s-a statornicit, temeinic, de la cronicari, așa încât astăzi, când relele ne copleșesc, pare cât se poate de natural să se pună pe seama defunctei ere comuniste toate nenorocirile trecute, prezente și chiar viitoare. De ce graba asta? Pentru că sunt excluse persoanele, e învinuită numai "iepoca". Răspunderea devine generală și deci vinovăția se împarte, statistic, pe cap de locuitor. N-o fi corect, dar e comod.

Ce nu putem nicicum reproșa veacului nostru e c-ar fi existat și ar fi trecut ca un secol anodin. Putem spune dimpotrivă. Putem afirma că din punct de vedere al mulțimii evenimentelor, al senzațiilor tari, ne-a și răsfățat: lovituri de stat, revoluții, dictaturi, asasinate spectaculoase, două războaie mondiale recunoscute ca atare, și un al treilea, încă nedeclarat dar aflat în plină desfășurare, căci, oriunde te-ai uita atent, dacă nu arde, ceva mocnește. O sumă de războaie locale, mici dar virulente, alimentate de uri ancestrale dar și de, în special, de interese străine (cum se putea altfel) prezentate beligeranților ca "inițiative de pace", produc, așa cum se vede, moarte, distrugeri, "purificări etnice". Aceste confruntări, începute civil dar continuate din ce în ce mai militar, par să confirme varianta pusă în circulație de pesimiști că totul se va transforma, curând, într-un război generalizat, atomico-chimic, bacteriologico-psihotronic, în care fiecare se va bate cu fiecare până nu se va mai vedea om cu om, nici la propriu nici la figurat. Să sperăm că nu se va întâmpla așa. Situația, oricum, obligă la veghere, la păstrarea deplinei lucidități, la echilibru interior.

Avem motive să-i acordăm, secolului nostru și oarecare considerație, în principal pentru realizările-i tehnologice. Multe bune, folositoare, dar... Utilizarea acestor reușite ridică probleme pe măsură ce efectele în timp se fac simțite. Multe dintre ele cu consecințe nefaste. Cum am spus însă, să judecăm lucid, să cumpănim cu grija zilei de mâine, dar nici să nu ne pierdem în fața neprevăzutului, să ne păstrăm un strop de umor, dacă nu suntem în stare să facem, ca înaintașii noștri, haz de necaz.

Cât de mare comandant de oști a fost Alexandru cel Mare, cât de autocrat a fost Petru cel Mare, cât de vrednic în apărarea hotarelor și-n consolarea văduvelor a fost Ștefan cel Mare, nici unul dintre ei n-a avut televizor color. Noi însă avem. Și asta datorită secolului în care trăim. Poți zilnic să vezi toate evenimentele de pe mapamond la telejurnalul de seară, poți să-i urmărești, și dacă asta te distrează, să râzi de figurile rigide ale conducătorilor de state, care înțepenesc la parăzi sau amorțesc în interminabile întâlniri internaționale în timp ce tu, relaxat, poți să-ți bei liniștit păhărelul, să ronțăi "bomboane agricole", sau să-ți mângâi pisica preferată. Astăzi, cine vrea, poate să-și procure casete cu înregistrări de arhivă, să-i vadă oricând pe cei considerați a fi marii realizatori de istorie, evident contemporană, ca: Stalin, Roosevelt, Hitler, Churchill, Mao etc. Cum gusturile nu se discută, oricine poate admira, pe ecranul televizorului său, de câte ori îi face plăcere, "savanți de renume mondial", ca Elena Ceaușescu, sau "capete încoronate", ca al împăratului canibal Bokassa, cel ce-și conserva adversarii politici în congelatoare ca să le poată mânca, la zile festive, ficăteii. Ce oameni! Ce secol!

Dar dacă aceștia ne-au fost conducătorii, și există serioase motive să credem că i-am meritat, noi, supușii lor, cum am fost? Să fie asta o întrebare ce și-o mai pot pune, astăzi, doar naivii? Vreți să spuneți că zicala: "Cum e stăpânul, așa e și sluga", e un proverb cu valabilitate expirată încă în secolul trecut?

*

Cele imputabile secolului sunt, evident, multe. Din toate eu i-aș reproșa, în principal, obișnuința suspiciunii. Secolul în care am trăit e cel care ne-a obișnuit cu ea, ne-a impregnat cu ea, ne-a băgat-o în sânge. În vremea noastră, mereu una s-a spus și alta s-a făcut, de n-ai mai știut, cinstit fiind, ce să crezi. Multe din cele învățate la școală, acceptate ca incontestabile, ne-am trezit la un moment dat că nu sunt adevărate, oricum altfel, sau cu totul altfel decât le-am crezut multă vreme. Oamenii greșesc, și nu de puține ori cu intenție. Dar între o prezentare personală, implicit părtinitoare, a adevărului și minciuna intenționată, sfruntată, sfidătoare, e o distanță, după cum este una, încă și mai mare, între aceasta și minciuna industrializată, realizare de vârf a secolului nostru.

Totdeauna s-a mințit. Nu e o invenție nouă. Dar în ultimele decenii am asistat la o amplificare a minciunii cu ajutorul tehnologiei moderne, la dezvoltarea și perfecționarea, dincolo de limite, a tehnicii producerii și diseminării neadevărului, dându-i-se acestuia proporții înspăimântătoare. Căci nu mai e vorba de o singură minciună, oricât de gogonată, ci de un sistem elaborat științific, dozat, dirijat, îmbunătățit pe parcurs, capabil să-și atingă scopul final care e: prostirea cât mai multor indivizi, grupuri, dacă se poate a lumii întregi. Sigur că o astfel de acțiune nu rezistă la infinit. Durează până ce minciuna se descoperă. Urmează o alta, din timp pregătită, beneficiind de tehnologie mai performantă ca precedenta, una care transformă zgomotul în vacarm; important e să se meargă mai departe fără să se înțeleagă nimic. Cum se descurcă mai apoi coriștii, participanții mărunți ce s-au dovedit mincinoși, îi privește. Cei mari, cu câștigurile aferente, sunt puși la adăpost. Exemplul tipic e "reușita" jocului de întrajutorare, Caritas. Mă întrebam, privindu-i pe miile de amărâți (necinstiți în sufletul lor, căci sperau să capete și să folosească bani nemunciți) care stăteau la coadă ca să-și depună mult-puțina strânsură, adunată cu trudă, în mâinile escrocilor, de unde atâta prostie? Cum s-a putut ajunge la o astfel de stare, decât prin împâclirea minții cu ajutorul minciunii repetate, prin radierea, cu ajutorul sistemului organizat de dezinformare și înșelare, din capul oamenilor, a oricărei urme de judecată cinstită. Era pentru mine, ceva groaznic și hilar, în același timp, să văd cum săracii se înghesuie, așteaptă ore întregi la coadă, ca să-și dea banii, să-i îmbogățească, și mai mult, pe bogați, pe tâlhari. Cum ar fi fost așa ceva posibil fără serviciile unei instituții specializate în fabricarea și distribuirea, tehnic-industrială, de vorbe goale, de strivire a omului sub minciună?

Din această cauză, a amplificării, dincolo de orice limite, a neadevărului, am ajuns să ne îndoim de toate, să nu mai avem încredere în nimic. Auzim, dar nu credem că e așa, citim și punem la îndoială cele citite, supunem toate informațiile ce ne parvin la mai multe controale și chiar atunci când rezistă, când se confirmă, tot ne mai rămâne o umbră, un dubiu. Suspiciunea se respiră cu aerul. Poluarea atmosferei cu noxe industriale e nimic în comparație cu poluarea sufletelor și direct prin starea de permanență a acceptării lucrului necinstit, dar și prin distorsionarea minților cauzată de continua repetare a neadevărurilor, până la îndobitocire. Și nimeni nu se revoltă, nimeni nu protestează. Pe alte meleaguri, și la noi, au apărut partide ecologiste, cu numeroși partizani ce-și spun verzi, militând pentru păstrarea, pentru oprirea degradării, în continuare, a mediului ambiant. Dar de ecologia sufletului uman nu se vorbește, căci o astfel de preocupare nici nu există. Verzii adevărului, când au apărut, au fost tratați ca delicvenți periculoși, au fost urmăriți, condamnați, exterminați prin toate mijloacele, inclusiv prin trecerea sub tăcere până și a numelui lor. De ce oare? O știm și se știe!

Cu vârsta, în locul seninătății, am acumulat neîncredere. Nu e deloc o iluzie că universul în care trăim e unul al înșelăciunii. Trișați, zilnic, de un număr oarecare de ori, mereu la pândă să descoperim sub ce nouă formă se ascunde ultima minciună, avem și putem oferi, fiecare din noi, scuze și argumente. Dar în lipsa asta de dragoste de adevăr, în seceta asta de încredere în frate, poate cineva să creadă că de justificări, de explicații au nevoie sufletele avide de certitudine și de credință neclătinată?

Oamenilor, e drept, li s-au dat bunuri de larg consum, înlesniri de trai, dar li s-a luat perspectiva, nu mai au un țel, li s-a furat o lume; lumea cea dreaptă, moștenită de la bătrâni, din moși-strămoși, lumea la care, fără excepție, împărații și săracii, ajung deopotrivă, la scadență. Cu ce sentimente poți deci să-i privești, la televizor, pe conducătorii de ultimă oră, diriguitorii țărilor dar și ai mijloacelor de informație, cei ce au ultimul cuvânt în stabilirea celor ce sunt drepte și nedrepte în zona lor de influență, când îi vezi preocupați de grija valorilor materiale (comori pe pământ), de păstrarea puterii, prin înmulțirea și sofisticarea armelor, când în lume este nevoie, ca de aer, de bună învoire între oameni, de vorbă dreaptă, nepusă la îndoială, când sufletul omului, uscat, tânjește după un strop de candoare.

Producătorii industriali de dubii se pare că au reușit să macine sau măcar să roadă, în parte, sufletele căci toți ne îndoim de orice. Dacă ne îndoim, nu credem. Și, dacă nu credem, nu suntem.

Printr-o îndelungată, diavolească, măiestrită înșelăciune, omului modern i s-a furat credința, i s-a luat planul secund, dimensiunea de referință, i s-a răpit chipul lui Dumnezeu văzut în ceilalți, în semeni, în cei zidiți după chipul și asemănarea Lui.

Copleșit de gălăgia mijloacelor de informare în masă sau de grijile zilnice pentru supraviețuire, prea ades furat de sclipiciul ambalajelor multicolore, omul este distras, pus în imposibilitate să reflecteze, să observe, să se reculeagă, dar asta nu modifică în nici un fel realitatea lumii transcendente din care venim, în care ne ducem și pe care, dacă suntem atenți, o vedem reflectată în fiecare act, în fiecare gest, în fiecare gând al nostru.

În realitatea acestei lumi mari, în care materialitatea noastră e o parte, sau poate doar un aspect, se includ nu numai orașele, mările și munții ci și faptele, actele, strădKuința, opțiunea noastră pentru Bine, care, am văzut, înseamnă, prea ades, acceptarea suferinței; măcar pe ea s-o credem.

Totdeauna la capătul tunelului e lumina; de dincolo.

Constantin IORGULESCU

DICȚIONAR DE IDEI PRIMITE

Dora MEZDREA

2. SENSUL PROGRESULUI

În mod evident, "revoluționarii" sunt uzurpatori ai ideii de progres, pe care vor să-l deducă dintr-o ideologie. Nu ne-am propus să aducem contraargumente teoriei lor, ci doar să desluşim pe ce se întemeiază îndemnul lor la abandonarea temeiurilor ființei naționale şi la mimetismul la care ne îndeamnă. Există într-adevăr un progres care nu se suprapune şi nici nu concurează cu ideea de "progres" propovăduită de adepții ideologiei Revoluției franceze. Ei pretind să ne debarasăm de tot trecutul şi să îmbrăcăm haina constituționalismului şi democratismului revoluționar, ignorând că "adevăratul progres nu se poate opera decât conservând pe de o parte, adăugând pe de alta" (Eminescu "Cele două generații româneşti, dinainte şi după 1848") şi uitând că înainte de ideologia franceză noi aveam sensul comunitarismului religios, superior democratismului laic şi că legile trebuie să fie expresia sufletului unui popor. Iată de ce proiectul lui Kogălniceanu privind autonomia desăvârşită a Moldovei, inspirat din realitățile istorice şi nu din ideile Revoluției franceze, este privit de Lovinescu drept neîntemeiat, căci ideile expuse în "Dorințele partidei naționale", respectiv "voim a ne întoarce la acele instituții a căror origine iese din pământul nostru (...) pe care voim numai a le adapta după luminile şi trebuințele epohei" nu şi-ar găsi în istoria noastră nici un moment care "ar putea fi privit ca un principiu configurator".

Desigur, nu putem tăgădui penetrarea ideologiei revoluționare la noi şi nici nu putem să-i ignorăm consecințele. Atâta doar că, contrar celor susținute de regulă de "progresişti", roadele sunt cu totul altele decât cele revendicate de ei; imitația socializantă a acestei ideologii a dus, pe termen lung, la stoparea adevăratului progres, care nu poate fi atribuit unei ideologii. Mai mult chiar, dacă dictaturile de dreapta ale acestui veac s-au dovedit compatibile cu economia de piață, cu civilizația şi cu modernizarea unor țări, permițând în acelaşi timp spiritului să se dezvolte liber, dictaturile de stânga au distrus economia, patrimoniul material şi spiritual al țărilor prin care a trecut; cele dintâi au dat o cultură, cele din urmă un apendice al ideologiei. Referindu-se la penetrarea ideilor socialiste în mase, Le Bon scria: "Stabilitatea sau instabilitatea sufletului național explică de ce au reuşit sau au eşuat aceste tentative. Au reuşit atunci când poporul căruia cârmuirea voia să-i impună noile instituții nu avea un suflet național constituit". Din fericire, ofensiva socialistă de la mijlocul veacului trecut a întâmpinat rezistența unui "suflet constituit", al unui cumpătat popor ortodox, laolaltă cu clarviziunea unor mari spirite, care au ştiut să-şi asume rolul de luminători ai nației. Între ei, atunci ca şi astăzi, pătura de intelectuali desțărați şi dezduvhoniciți, experimentatori ai utopiilor. Proiectele de reformă, experimentele utopice, cel mai recent trăindu-l cu toții, obturează fireasca desfăşurare a vieții popoarelor şi, prin urmare, nu fac decât să încetinească progresul ale cărui legi sunt înscrise în sufletul acelui popor; nimic nu este mai străin trâmbițatei iubiri de oameni decât considerarea acestora ca o massă la dispoziția unor creiere care se cred îndreptățite să facă experimente cu ea, ca într-un uriaş laborator al întregii lumi unde eşuarea experimentului nu-l încarcă cu nici o responsabilitate pe experimentator, decât aceea de a chema femeia de serviciu şi a o ruga să degajeze locul de resturile experimentului ratat. Niciodată un popor serios nu şi-a propus să şteargă în întregime trecutul pentru a reconstrui totul de la capăt. Vorbind despre aşa zisele "drepturi" proclamate de revoluții, Ortega y Gasset arată că cel mai nesocotit dintre drepturi, când e vorba de revoluții, este dreptul la continuitate: "A rupe continuitatea cu trecutul, a vrea să începi din nou înseamnă a aspira să cobori şi să plagiezi urangutanul"; căci memoria trecutului cuprinde şi memoria greşelilor, a căror valoare pedagogică este la fel de mare cu cea a reuşitelor, şi la fel de înscrisă în configurația umană; or, după cum am văzut, "revoluționarii" se cred deținătorii adevărului absolut care i-ar face să reaşeze lumea în stare edenică. Şi, mai ales, ei nu greşesc niciodată; ceilalți greşesc. "Niciodată Anglia, scrie Le Bon, nu a avut de gând, precum oamenii Revoluției noastre, să distrugă moştenirea ancestrală, cu scopul de a reclădi o nouă societate în numele rațiunii" Evoluția societății, decretează "progresiştii" atinge obligatoriu socialismul şi trece prin "zdrobirea" monarhiilor. Iată, astăzi Anglia, una dintre cele mai prospere şi mai echilibrate nații păstrează în mod simbolic instituția monarhiei, pentru a consfinți permanenta actualizare a normelor care-i reglementează viața. Referindu-se la perioada care a urmat Revoluției, Le Bon arătă că "transformarea ideilor şi moravurilor trebuie să preceadă reorganizarea politică. Departe de a înlesni răspândirea ideilor democratice, proiectele de reformă ale teoreticienilor din această epocă nu au făcut decât să le încetinească progresul. Socialismul comunist, formă sub care mulți dintre ei susțineau că fac să renască Revoluția, a avut drept rezultat final înfricoşarea burgheziei şi chiar a claselor lucrătoare. Am observat deja că teama de ideile acestor teoreticieni a constituit una din principalele cauze ale restaurării Imperiului".

Dus până la aberație, experimentul socialist şi-a epuizat toate virtualitățile determinând mutații ale ființei naționale şi individuale pe care, vorba poetului, suntem, poate prea aproape ca să le vedem. Desigur, istoria n-o putem da înapoi, trebuie să ne-o asumăm şi să tragem din ea învățăturile care se cuvin. Iată de ce, înainte de a se arunca cu capul înainte, susținătorii socialismului cosmetizat de astăzi ar putea medita la multiplele tragedii pe care el le-a declanşat.

Spuneam că ofensivei socialiste i s-a opus sufletul constituit al nației laolaltă cu cei mai reprezentativi dintre intelectualii ei. Din fericire, aceste uriaşe personalități, care au prins exact pulsul momentului lor istoric, cu prețul sacrificării "operei" lor, în unele cazuri, au acționat în momente decisive ale existenței noastre ca neam, ca nişte adevărați dascăli naționali, cu consecințe încă anevoie de calculat la devenirea noastră ca neam. Trebuie să mai precizăm că acest lucru nu este valabil pentru perioada comunistă şi nici pentru cea strict actuală. Unul dintre aceştia este Titu Maiorescu, pentru a doua jumătate a veacului al 19-lea, şi celălalt Nae Ionescu, pentru prima jumătate a veacului nostru. Am putea adăuga şi pe alții, cum ar fi Pârvan, care însă n-a avut timpul, sau pe Iorga, care n-a avut generozitatea să fie dascăli naționali. Cei mai reprezentativi pentru ideea studiului de față sunt Maiorescu şi Nae Ionescu. Să reținem că amândoi erau oameni care aveau propriile lor opțiuni politice - despre care se face mult caz - dar că apostolatul lor național s-a făcut în numele adevărului fără nici un adjectiv. Cele două imense personalități au preferat nu atât să se "realizeze", cât să se autozidească în edificiul cultural şi în destinul nației lor dintr-o încredere absolută în capacitatea de autorealizare a neamului din care făceau parte, convinşi că astfel <substanța>acestuia va fi mai nobilă şi mai desăvârşită. Nu o veleitate creatoare i-a mânat, ci una ziditoare; nu deşarta goană după funcții, titluri şi ediții de opere complete i-a mânat (pe care le puteau cu uşurință realiza), ci înălțarea prin chiar ființa lor a substanței neamului care - ei o ştiau -, va rodi astfel înzecit. Poate fi o pildă mai înaltă de generozitate şi de smerenie decât aceasta?

Şi unul şi celălalt, şcoliți în Germania, ar fi putut rămâne acolo, cum li s-a şi propus, şi deveni respectabili Herr Professor, autori de tomuri savante, cu lungi bibliografii în coadă (lucru care îi stârnea oroare lui Nae Ionescu). Şi unul şi celălalt, având o înaltă conştiință a nevoilor din acel moment ale neamului nostru au făcut operă de apostolat național, cu diferențe temperamentale şi adaptate momentului, au propovăduit de la catedră - unde nu veneau să-i asculte doar studenții, ci şi elita Bucureştiului - cultul pentru adevăr.

Şi cum se împlineşte lucrarea unuia prin lucrarea celuilalt!

Este cunoscută campania lui Maiorescu, pe tărâm social, contra "formelor fără fond", înțelegând prin formă nu ideea de ordine - el însuşi fiind un om de canoane severe - ci de structură exterioară stricătoare de ethos. Maiorescu se opunea unei imitații formale, fiind în acelaşi timp pentru un progres real, întemeiat pe datele specifice ale unui popor: "Dar nu e indiferent felul cum se acomodează sufletul unui popor. El ajunge după un timp să dea un corespondent real formei importate, dar întrebarea este cu ce efort şi mai ales, dacă a mai rămas el însuşi", tălmăcea V. Băncilă atitudinea lui Maiorescu, cumpănind exact locul lui Maiorescu între paşoptiştii adepți ai schimbării cu orice preț şi paseişti: "progresul real e cel care schimbă fața societății bazându-se, în mare măsură, pe un fond cât mai vechi de tradiții", adăuga el.

Rolul lui Maiorescu este fundamental pe tărâm cultural. Opera de asanare spirituală a lui Maiorescu a constat în activitatea lui de îndrumător al energiilor naționale pe o anumită cale. Neîndoielnic, cultura română ar fi arătat altfel fără Maiorescu şi nu îndrăznim să ne imaginăm cum. El a aşezat la temelia operei sale de pedagog național două concepte a căror valabilitate eternă a creat şcoală: *conceptul de artă pură* şi *cultul pentru adevăr în sine*. Concepte opuse total "progresiştilor" pentru care arta este un instrument al ideologiei iar adevărul nu are nici o valabilitate dacă nu slujeşte ideologia. Pervertirea artei veacului 20 şi deruta generalizată de relativizarea noțiunii de adevăr, fenomene caracteristice veacului nostru, îşi au originea în încălcarea acestor două principii. Maiorescu n-a admis, de pildă, lirica patriotică, tocmai din cauza probabilității de a fi anexată politic, a descurajat mediocritățile şi a insistat asupra menținerii legăturii cu "poporul de jos", a cărui creație n-a încetat s-o dea drept pildă. Mai adăugăm contribuția lui decisivă la aşezarea temeliilor limbii moderne: a susținut o latinitate moderată, a combătut "beția de cuvinte", a susținut introducerea neologismelor şi a pus bazele ortografiei.

§

Cu Nae Ionescu, progresul în căutarea chipului autorealizării neamului interiorizează şi atinge un prag încă neegalat până astăzi. Dacă Maiorescu a ştiut că trebuie să-i dea criterii pragmatice în momentul în care acestea lipseau şi o ținută filozofică prin propria lui ținută filozofică, Nae Ionescu a continuat acest drum pe coordonatele lui interioare şi metafizice.

Având opera de desțelenire a spiritelor înfăptuită de ilustrul său înaintaş, Nae Ionescu putea propune spiritului să meargă până la capătul "aventurii". Nefiind nici o clipă un om al "drepturilor", Nae Ionescu a fost în totalitate, ca şi Maiorescu, un om al îndatoririi: pentru amândoi datoria supermă se chema neamul românesc. Progresul, în acest context, înseamnă a fi tu însuți un moment viu şi roditor pentru cei ce vor urma, în devenirea acestui neam, în neobosita lui căutare de sine; un moment rodnic şi pururea viu, căci pururea la pânda adevărului. Acesta era pentru Nae Ionescu sensul înalt al misiunii sale pedagogice: "Pentru că în fiecare din noi este o luptă continuă de fiecare zi. Această luptă continuă, prin faptul sentimentelor, al impresiilor, al ideilor ş.a.m.d., până la sfârşit alunecă într-un cadru care, cu timpul se fixează. Când noi am ajuns la soluția care reprezintă *adevărul*, ne-am şi fixat dar în momentul în care ne-am fixat, am murit(...). Mâine mă veți depăşi pe mine, chiar aveți datoria să mă depăşiți întrucât sunteți vii şi întrucât eu trebuie să ajung la soluția absolută a felului meu de a vedea şi trebuie să mor deci înaintea dumneavoastră(...).Ceea ce cred eu însă că vă fac, şi lucrul cu care pot să vă fiu într-adevăr de folos, este faptul că, reprezentând într-adevăr un punct de vedere în consonanță cu atmosfera şi cu structura în genere a vieții de astăzi, eu sparg un tipar vechi, care tindea oarecum să oprime viața, şi ridic zăgazul realității, pentru ca, aşezându-vă dumneavoastră în curgerea ei, să ajungeți la țărmul care vă este propriu". Sunt acestea cuvintele testamentare rostite de Nae Ionescu în deschiderea cursului său de *Istoria metafizicii* care ne relevează fără urmă de echivoc şi cu smerita cutezanță dintotdeauna a iscoditorilor de sensuri ai acestui pământ, *sensul progresului*, al singurului progres care poate avea loc: în căutarea adevărului; adevărul nostru ca ființe individuale şi ca neam.

TITULESCU, UN "TABU" VULNERABIL...

...Convenţia "intangibilităţii" sale se pare că încă mai funcţionează, ca la triburile polineziene, pe termen nelimitat...

Obiect al unei adulaţii fără rezerve în timpul regimului comunist de fericită memorie, este oare Nicolae Titulescu un "idol fals"?

Cu exoticul său profil de piatră, uşor mongoloid, statuia sa, dăltuită parcă grăbit, de la înălţimea precară a unui mic soclu, domină moderat piaţa unui cartier mărginaş al Capitalei. Un omagiu cel puţin pitoresc. "Sfinxul de la Geneva" - venerat în proximitatea Gării de Nord şi o conjunctură relativ simbolică... Precum întreita Hecate, adorată la răscruci, în actuala sa calitate de spirit tutelar al nodurilor de cale ferată, superstarul Ligii Naţiunilor s-ar cuveni să patroneze, la rândul său, tot ce ţine de intersecţie, răscruce, răspântii, cotituri...

... Desigur, şi divergenţa punctelor de vedere care îl privesc...

Apriga controversă al cărui obiect începe să fie enigmaticul său profil sau, mai bine zis, spectru moral, zeiesc pentru unii, pentru alţii numai cimpanzeiesc, îi grupează pe mulţi, tot mai radicalizat, în suporteri şi detractori, "fan"-i şi iconoclaşti. Impunând, în acelaşi timp, o dilemă cu implicaţii mai adânci privind elucidarea mobilurilor angajării sale şi a politicii externe a României în conjunctura internaţională interbelică. Cert este că, dintre toate personalităţile proeminente ale diplomaţiei acelor ani, Titulescu a fost singurul privilegiat de regimul comunist cu un cult intangibil. Faptul e de la sine grăitor. Şi impostura continuă, în chipul cel mai sfruntat şi perseverent. O recentă iniţiativă editorială, aparţinând Fundaţiei Europene Titulescu ("Nicolae Titulescu şi politica externă a României (1937)" - Ed.Enciclopedică, Bucureşti, 1994) o atestă de data aceasta, pe faţă ("Titulescu este numai unul dintre marii oameni de stat ai României. *Despre el s-a scris mai mult. Despre alţii, nedrept de puţin.* - s.n.) consacrându-l în mod curios drept autoritatea care ar fi creat nici mai mult nici mai puţin decât "matricea politicii externe a statului român modern". Că acest "tabu", în chip previzibil începe acum să se clatine - nimic mai firesc. Privilegiat vreme de mai bine de o jumătate de veac de obiecţii interzise cu o glorie de "salvator" şi "părinte al patriei", de "primus inter pares"... Ori primând doar în ordinul "primatelor" (adică în acea categorie zoologică din care Darwin făcea să descindă întreg regnul uman) pentru obedienţa şi mimetismul politicii sale faţă de cercurile Ocultei, potrivnice intereselor româneşti, cum începem acum să-l descoperim?... Să întregim deci schiţa acestui controversat portret cu extrase din cartea (în sfârşit, publicată şi acum la noi: "România şi sfârşitul Europei" - Ed.FRONDE-Paris-Sebeş-Alba, Str.Mihai Viteazu 45, 1994) unui martor unic; unul din marii diplomaţi ai acelor vremi, prinţul Mihail Sturdza. A cunoscut mai toate personalităţile importante ale epocii, a avut excelente legături cu responsabilii politicii externe a celorlalte ţări vecine cu Uniunea Sovietică, confirmând, încă din 1930, intenţiile ei agresive. Iată, mai întâi, antologat în această carte, portretul pe care i-l face lui Nicolae Titulescu un autor asupra căruia nu poate fi aruncată nici un fel de umbră de părtinire, în acest caz, Henri Prost ("Destin de la Roumanie"): "E un om destul de curios acest Titulescu. Are o mască de mongol, părul rar, un trup cu rotunjimi neobişnuite la un bărbat. Seamănă cu birjarii muscali de odinioară ai Bucureştilor, ce aparţineau toţi unei secte care îi constrângea la castrare de îndată ce zămisleau primul fiu. Nervozitatea, susceptibilitatea sa, schimbările de umori, superstiţiile, temerile de care era cuprins în faţa celui mai mic pericol, toate vădeau la el un temperament feminin şi explică multe din atitudinile sale". Acesta este, potrivit autorului francez, omul căruia i-a fost încredinţată conducerea politicii externe a României în anii decisivi 1932-36. Portretul se întregeşte, în continuare, mai coroziv, recompus în adâncime prin deconspirarea mobilurilor intime mai ascunse ale acestui bizar comportament al diplomatului "român": "Titulescu este, în istoria României, o tragică şi fantastică arătare. Tragică prin influenţa ce a avut-o asupra destinelor ţării; fantastică nu numai prin aparenţa sa fizică şi prin trăsăturile personalităţii sale, ci şi *prin originea misterioasă a puterilor care îl stăpâneau şi îi dictau purtarea.* Hrăpăreţ şi cheltuitor, milioanele curgeau în mâinile lui şi curgeau din ele. Corupător şi corupt, un deputat francez a putut zice despre el: <<Titulescu ar plăti ca să fie cumpărat>>. Se simţea bine numai la Paris, la Geneva, la Saint-Moritz, la Lido, la Cap Martin, urând pământul ţării sale, de unde fugea în grabă după scurtele vizite la care era silit prin reînnoitele şi uriaşele sale cereri de fonduri şi prin tainicele operaţii ale politicii sale. Titulescu era născut în ţară românească, trăia în opulenţa şi moliciunea unei hetaire, mulţumită banilor şi influenţei pe care această ţară i le dădea, dar nu era român... ultimul Peceneg printre noi..." "Iată însă că, şi mai aproape de noi, Titulescu este revendicat, mai recent, chiar de etnia romilor şi bănuit, în chipul cel mai serios, de a fi descins, cel puţin pe linie maternă, direct din "şatriarşii" nomazi. Dovadă miraculoasele şi neprecupeţitele sale virtuţi de a concilia "ireconcilabilele", calităţi atribuite, pe drept cuvânt atavicelor sale modele arhaice (ale arbitrajelor "tuciurii", neîntrecutele "judecăţi ţigăneşti").

O toană, probabil irepresibilă, a lui Alexandru Paleologu ne poate servi, în continuare pentru recompunerea acestui portret dificil. El îl califica în treacăt, acum câteva luni, la o aşa-numită "masă rotundă" organizată de Televiziunea română, ca fiind atins de o anume "bizarerie neariană" şi fiind mai degrabă vinovat de o anume superficialitate ("brillant" versus "profund"). Cât de intens a strălucit anume Titulescu, nu ne-a prea lămurit emisiunea "Lumini şi umbre", căci datorită efectului unor strategii cumulate şi eficacităţii unei moderatoare-torpilă (Sanda Vişan), am avut parte atunci nu de a cunoaşte şi jumătatea cealaltă, întunecată, a "astrului titulescian" cum ni s-a anunţat, ci doar, în permanenţă, de aceleaşi locuri comune cu care ne-a obişnuit propaganda de până acum. În plus, un interminabil interview filmat al domnului Itioşanu, din care rezulta cât de absorbit se afla Titulescu în "orbita" regelui scelerat Carol II, (având "foarte bune relaţii cu regele Carol. În ciuda anumitor păcate ale regelui, îl socotea un mare om politic. El lucra, peste capul guvernului, direct cu regele", ceea ce i-a atras şi atâtea animozităţi în epocă). Este adevărat că prin "memoria peliculei", cei care au urmărit-o s-au putut delecta şi cu imaginea antediluviană a doamnei Genevieve Tabouis (un alt "tabu"?), cea care, la intrarea Rusiei Sovietice în Liga Naţiunilor, "dansa rumba" cu Litvinov la Geneva. Şi cu un show total, plin de vervă masonică al domnului Paleologu, care respingea etichetarea de "mason" pentru Titulescu în numele unei afirmaţii a lui Savel Rădulescu (o altă creatură titulesciană până în vârful unghiilor), deşi Nomenclatorul masonic al lui Horia Nestorescu Bălceşti îl înregistrează clar, la pagina 564, cu menţiunea de "Cavaler al Păcii Mondiale". Cât despre statuia de la Banu Manta, pe care ne întrebăm dacă Titulescu a meritat să i-o ridicăm, I.M.Oprea, un înverşunat panegirist titulescian de pe la finele anilor '60, ajungând să admită în fine că, în legătură cu Titulescu, pot fi îndreptăţite şi "păreri potrivnice sau denigratoare (deşi) aceasta nu trebuie să ne pună în încurcătură", s-a străduit totuşi să reamintească pilduitor că "şi statuia lui Napoleon a fost dată jos de vreo trei ori". Sperăm, pentru domnia sa, să nu fi fost nici un fel de "aviz amatorilor".

Nicolae TITULESCU, Ministru de externe între anii: 1927-1928; 1932-1936, Delegat permanent la Liga Naţiunilor între 1920-1936

Şi, revenind asupra aspectului de fond, să revenim deci la descrierea lui Mihail Sturdza: "Nu trebuie însă trecut cu vederea că misterul Titulescu era o parte dintr-o taină mult mai cuprinzătoare. Cum se poate explica că, de la rege până la ultimul ministru, toţi conducătorii unui popor adânc simţitor în totalitatea lui la groaznica primejdie ce o reprezenta râvna cotropitoare a vecinului de peste Nistru, cum se poate explica că acest rege şi aceşti miniştri au ales să rămână orbi la această primejdie şi surzi la atâtea strigăte de alarmă până când muscalul a ajuns la Chişinău? (...) Titulescu era, într-adevăr singurul individ în poziţia cuvenită şi înzestrat cu talentele necesare pentru a conduce timp de patru ani între Bucureşti şi Paris politica *indicată* de puterile anonime, politică de subterfugiu, de disimulare şi de minciună, politică ce a permis la Paris partizanilor alianţei militare cu Sovietele să afirme - *în baza celei mai autorizate garanţii - a Ministerului Român al Afacerilor Externe - că România va permite trecerea trupelor ruseşti peste teritoriul ei...*" (s.n.) Acesta a fost obiectivul final al politicii lui Titulescu: compromiterea (neautorizată) a intereselor ţării. Deschiderea graniţelor răsăritene ale României în cazul unui nou război european. Interesele sale nu au fost interese româneşti, aceste planuri constituind o adevărată intenţie de trădare. Momentul dramatic al anului 1940 care ne-a găsit într-o deplină singurătate politică şi militară a fost rezultatul direct al politicii lui. Şi, în acest context, Uniunea Sovietică şi-a putut duce la îndeplinire planul de a ocupa Basarabia. Titulescu a fost un adevărat promotor al imperialismului sovietic pe toate meridianele. Ascunderea sau edulcorarea acestui adevăr nu serveşte intereselor ţării noastre şi nu poate reprezenta poziţia unui istoric adevărat. Cum se explică faptul că I.M.Oprea menţionează în cartea sa despre Titulescu, apărută la Editura Stiinţifică în 1966, împrejurarea în care Titulescu a dispus trimiterea în Republica Spaniolă a 100 de tunuri şi 15 avioane în condiţiile în care armata noastră resimţea o acută nevoie de armament, cedând efectiv armele celui mai puternic inamic, întrucât acest act favoriza extinderea posibilităţilor sale de intervenţie în Mediterana, deci într-o zonă a Europei în care ar fi fost firesc să căutăm sprijin şi aliaţi în acele împrejurări? Cum se explică faptul că acelaşi I.M.Oprea, unul din cei trei autori care au îngrijit ediţia menţionată la începutul acestui articol despre Nicolae Titulescu şi "Politica externă a României", reproduce cu conştiinţa perfect împăcată, acum, în 1994, în cadrul capitolului "Relaţiile dintre România şi alte state", următoarea afirmaţie a lui Titulescu, în contradicţie flagrantă cu modul în care tot el, în cartea sa din 1966 ne relatase felul în care acelaşi om a putut acţiona în împrejurările descrise mai sus: Fără nici o notă fără nici o explicaţie din partea istoricului! "<<Spania pentru spanioli este mottoul nostru>>. Prin aceasta înţelegem Spania pentru acei spanioli pe care şi-i alege. Nu avem nici o preferinţă pentru nici una din părţi. Este însă trist şi neliniştitor să constaţi că astăzi Spania a devenit o bază de operaţiuni pentru cei ce doresc să aibă o poziţie privilegiată în Mediterana". (Adică exact ceea ce Titulescu urmărise prin acţiunea cedării armamentului nostru).

Fără comentarii!

Scrupulele de conştiinţă ale lui Titulescu şi acelea ale comentatorului său predilect ating în acest punct un racord perfect.

Cristiana HÂNCU

TEOLOGIA MISTICĂ și DOGMATICĂ

11. ISTORIA DIN PERSPECTIVĂ CREȘTINĂ

Așadar omul, creat de Dumnezeu într-o stare de mijloc, între nestricăciune și stricăciune, urma să dobîndească, prin libera înclinare a voinței sale, fie pe cea dintîi, fie pe cea de-a doua. Dar, așa cum am văzut în subcapitolul anterior, voința i s-a înclinat spre păcat, ducîndu-l la cădere.

Cu păcatul dintîi și cu izgonirea din Eden începe *istoria* neamului omenesc. Omul cade din veșnicie în veac, devenind pradă a timpului devorator și transformîndu-se, din candidat la perfecțiune și la nemurire, în rîndaș al deșertăciunii și al morții.

S-a spus că omul "a căzut în timp", dar afirmația rămîne ambiguă dacă n-o precizăm în sens creștin. Căci "timpul" nu este totuna cu "istoria". A fost *un timp anteistoric* (a nu se confunda cu "preistoricul" periodizărilor științifice!), inaugurat în ziua întîi a creației și pe care l-am putea numi timp "originar" (un soi de durată nelimitată, de "trecere fără de petrecere", de "vreme care nu vremuiește") - *dimensiune temporală a veșniciei*. Acest timp originar constituie "cursul sau măsura mișcării inerente creației" (I.Bria, op.cit., p.393), caracterizînd deci *veșnicia creată*, care nu-i totuna cu *veșnicia necreată* a lui Dumnezeu - Cel nemișcat în Sine și dincolo de orice devenire: Dumnezeu e veșnic prin *Sine*, liber de orice dependență, în vreme ce creația e veșnică *prin Dumnezeu*, de Care depinde și întru Care se mișcă în veci.

Sub acest timp creat, dar lăuntric veșniciei, au stat și protopărinții pînă la cădere, într-un fel de "tinerețe fără bătrînețe" deschisă spre "viața cea fără de moarte". L-am putea numi de aceea și timp "paradisiac", așa cum și pe omul de dinainte de cădere l-am numit om "paradisiac".

Acestui timp "originar" sau "paradisiac" i se opune *timpul istoric*, ca timp "căzut", ca "vreme care vremuiește", ca (pe) trecere spre moarte - *condiție temporală a făpturii păcătoase*. Omul nu a căzut propriu-zis "în timp", căci el s-a aflat dintru început, ca făptură, sub un anume regim temporal, ci a căzut în *timpul istoric*, în "veacul de acum" (ROMANI 12, 2), supus stricăciunii și morții. Sau s-ar putea spune, încă mai exact, că timpul "a căzut" și el odată cu omul și cu Firea întreagă, devenind măsură a deșertăciunii. Abia *dincolo de istorie* strălucește "starea care va urma timpului prezent, ziua cea fără de sfîrșit, care nu cunoaște nici seară și nici dimineață, acel veac nepieritor ce nu apune" (Sf. Vasile cel Mare) "împărăția veșnică" (*aionios basileia* - II PETRU 1, 11). "Căci fața acestei lumi trece" (I CORINTENI 7, 31), dar Dumnezeu ne cheamă, prin Hristos, spre "veacul ce va să vină" (MARCU 10, 30; LUCA 18, 30). "Cu Învierea lui Hristos, această separare între cele două <<veacuri>> nu mai există, deoarece eschatologia irupe în istoria prezentă. Împărăția eschatologică a început deja cu El (LUCA 17, 21). <<Veacul viitor>> e prezent în <<veacul de acum>>" (I.Bria, loc cit.). Hristos ne-a redeschis porțile veșniciei și ale desăvîrșirii, arătîndu-ne chipul în care putem aboli deșertăciunea timpului. Harul, care prin El a venit (IOAN 1, 17), pune în legătură cele pieritoare cu cele nepieritoare, în economia mîntuirii. Omul istoric poate transcende, prin viața întru Hristos, istoria însăși, re-sacralizînd timpul încă de aici, din viața pămîntească. Căci el se mișcă, cu voința lui liberă, între veșnicie și veac, între "sacru și profan". Timpul "sacru" de care vorbește atît de des M.Eliade reprezintă, de fapt, o varietate istorică a timpului "paradisiac" sau, altfel spus, *reiterarea pe cale mistică a timpului "paradisiac" înlăuntrul istoriei*. Marii înduhovniciți - sfinții - trăiesc, s-ar putea zice, cu un picior în lumea de aici și cu altul în lumea de dincolo. Mistica autentică este o cale de a trăi raiul pe pămînt; de aceea îi este specifică tocmai "retragerea" din lume și din istorie. Timpul trăirii mistice autentice nu mai este nici timpul profan al istoriei, dar nu este încă nici timpul "paradisiac" pur, originar sau eschatologic, ci *un timp sacru intermediar*, cu spatele spre istorie și cu fața spre veșnicie, anticameră spirituală a vieții viitoare, icoană vie a Împărăției lui Dumnezeu.

Prin urmare, omul trăiește aici, pe pămînt, sub presiunea timpului istoric, dar fie la modul profan (omul trupesc), fie la modul sacru (omul duhovnicesc). Primul se înfundă în istorie, al doilea se ridică mai presus de ea. (Nu-i mai puțin adevărat că "trăirea sacrului" cunoaște diferite grade. Nu orice om religios devine "sfînt", dar fiecare se străduiește a trăi *după putință* în perspectiva sfințeniei, ca mădular al Bisericii, așteptînd cu luciditate și cu nădejde nesmintită "Învierea morților și viața veacului ce va să fie". Pe sfînt "sacrul" îl modelează și-l confiscă; pe credinciosul simplu "sacrul" îl modelează, dar fără să-l confiște. Doar necredinciosul se lasă modelat și confiscat *numai* de istorie, ajungînd jucărie a diavolului - "stăpînitorul acestui veac" [I CORINTENI 2, 6]).

Istoria se cuprinde, așadar, între cădere și Marea Judecată, adică între începutul și sfîrșitul domniei păcatului, fiind un *hiatus* între două ordini de desăvîrșire: cea a creației originare și cea a restaurării finale. Circumscris astfel, domeniul ei nu este și nu poate fi unul al perfecțiunii, ci doar unul al relativității, purtînd stigmatele păcatului, suferinței și morții. De aceea e lucru neînțelept și zadarnic a căuta perfecțiunea înlăuntrul istoriei (fie în trecut, fie în prezent, fie în viitor), cum au încercat de-atîtea ori naivii sau idealiștii (îi lăsăm la o parte pe demagogii politici de ieri și de azi). N-au putut, nu pot și nu vor putea exista în această lume căzută nici lucruri, nici orînduiri, nici comunități, nici rase și nici indivizi perfecți. În raport cu perfecțiunea "cerească", orice întruchipare omenească pălește, cum pălește lumina unei feștile față cu strălucirea soarelui, ceea ce Domnul Însuși ne dă a înțelege, zicînd: "Nu s-a ridicat între cei născuți din femeie unul mai mare decît Ioan Botezătorul; totuși cel mai mic în împărăția cerurilor este mai mare decît el" (MATEI 11, 11). Istoria n-a purtat în sînul ei decît o singură dată desăvîrșirea: anume prin întruparea lui Iisus Hristos, Mîntuitorul lumii. Cît de inconsistente ne apar, din perspectivă creștină, toate bietele himere istorice ale omului modern: "omul universal" al Renașterii, "Supraomul" lui Nietzsche, "Omul nou" al comunismului ș.a.m.d.! Partizanii unor asemenea himere au uitat (sau n-au priceput niciodată) că orice autentic "ideal" de perfecțiune trebuie să depășească istoria, împărtășindu-se din Dumnezeu (întru Care este toată desăvîrșirea) și avînd conștiința faptului că nu poate fi realizat pe deplin aici, în "veacul de acum", unde noi n-avem "cetate stătătoare", ci numai slujit și preînchipuit, iar aceasta nu prin simpla lucrare a omului autonom, ci prin conlucrare cu harul dumnezeiesc și îndumnezeitor, după vrednicia fiecăruia. Raiul bunăoară, realitate supraistorică și dumnezeiască, a reprezentat și va reprezenta pururea *un ideal autentic* pentru omul creștin, fără pretenția că ar putea fi instaurat *aici* și *acum*, dar cu conștiința că el poate modela, *ca ideal*, realitatea istorică imediată, ordonînd-o pe cît este cu putință în starea actuală și valorificînd-o în perspectiva mîntuirii. Raiul rămîne *de dobîndit*, în mod *deplin și real*, abia dincolo de moarte, dar în funcție de credința și de osîrdia de dincoace. Adevăratul creștin caută să trăiască în așa fel încît să se facă vrednic de Rai, *preînchipuindu-se* în condiția de "cetățean" al acestuia și opunîndu-se astfel puterilor întunericului. Sfințenia însăși *preînchipuie* starea îngerească, reprezentînd măsura maximă a împlinirii înlăuntrul istoriei (dar și în răspărul ei!). Sau, altfel spus, *sfințenia transcende istoria*, fiind darul cel mai de seamă de care se poate învrednici cineva încă din viața aceasta. Esența ei constă tocmai în această *intimitate duhovnicească cu anistoricul divin*, iar valoarea ei este deopotrivă personală și transpersonală, în sensul că sfîntul nu se mîntuiește doar pe sine, ci comunitatea întreagă avansează întru mîntuire prin el. Cu cît o lume sau o epocă are mai mulți oameni sfinți, cu atît este ea mai fericită și mai deplină. Căci să nu uităm că pentru "un drept" Dumnezeu e gata să ierte mulțime de păcătoși (a se vedea FACEREA 18, 23-32)!

Un lucru rămîne cert: istoria (și omul istoric) nu-și poate avea finalitatea în sine. *Istoria tinde spre veșnicie ca spre scopul ei absolut*, s-a spus. Dacă ea își pierde această tendință, atunci se mistuie în sine, haotică, zadarnică și goală de sens. O istorie abandonată istoriei, adică închisă în ea însăși, nu poate fi decît cel mult o față poleită a nimicniciei, ceva nefiresc și monstruos în fond, cum se arată a fi și acest sfîrșit de veac și de mileniu. Istoria fără Dumnezeu încape toată în vorbele ECCLESIASTULUI (1, 2): "Deșertăciunea deșertăciunilor și toate sînt deșarte"...

(va urma)

Vasile A. MARIAN

RĂSTIGNIREA

Te pironesc, Hristoase, frâng, frâng, frâng,
Te frâng, Iisuse Doamne, cum Te plâng
Într-un Prohod sfâșietor de blând
(Și Precista și-Ioan sub cruce stând)...

Și iată, prin materie pătrund
Piroane ce picioare, mâini străpung,
Carne și lemn îmbină contopind
O Fire-mpărtășindu-se, Fiind.

Oh, în mormânt, Viață, cum Te-au pus!
Oh, lemn în floare, de Dureri pătruns!
Oh, Tată care-n slavă Te-ai ascuns!

Cu scrâșnet sfânta cruce s-a-nnălțat
- Pe când ecouri încă se mai frâng -
Cu slava-Ți, Doamne, orbi, ne-am luminat.

de Gerardo Diego

traducere de Cristiana Hâncu

Curs elementar de religie creștină (XXXIII)

O amintire a lui JULIUS EVOLA

ÎNTÂLNIREA MEA CU CODREANU

Corneliu Zelea Codreanu

Italianul Julius Evola (1898-1974), aristocrat de origine siciliană, a fost o personalitate pe cît de fascinantă, pe atît de controversată, semănînd în multe privințe cu francezul René Guénon, de care este apropiat adesea. Poet, pictor, filosof şi erudit, baronul Evola a fost un apologet al Tradiției, iar cărțile sale s-au bucurat de o mare faimă, nu numai în cercurile ezoterice şi orientalizante. Cu toate teoriile sale discutabile, întemeiate mai mult pe un spiritualism păgîn decît pe unul creştin, J.Evola şi-a dedicat întreaga viață respiritualizării Occidentului, deconspirînd şi condamnînd, cu luciditate şi profunzime, decăderea lumii moderne. Cartea sa din 1934, Rivolta contro il mondo moderno *(Revoltă împotriva lumii moderne) stă cu cinste alături de* Criza lumii moderne *a lui René Guénon (aceasta din urmă tradusă recent şi în limba română). Dintre numeroasele sale cărți (unele în curs de apariție şi în România) am mai menționa:* Teoria dell'individuo assoluto *(Teoria individului absolut) din 1927,* La tradizione ermetica nei suoi simboli, nella dottrina e nella sua "Arte Regia" *(Tradiția hermetică în simbolurile, în doctrina şi în a sa "Artă Regală") din 1931,* Metafisica del sesso *(Metafizica sexului) din 1958 şi "autobiografia sa inițiatică",* Il camino del cinabro *(titlul reprezintă o metaforă alchimică) din 1963. În 1945, la Viena, în urma unui bombardament, a rămas paralizat de ambele picioare. A murit în 1974. În acelaşi an, la Roma, a fost întemeiată Fundația "Julius Evola", adevărat bastion al Tradiției (în sensul guenonian al cuvîntului).*

Din punct de vedere politic, J.Evola a fost principial un om de dreapta, susținător moderat al fascismului mussolinian, în fond un nostalgic al aşa-numitului "ghibelinism" (primatul intereselor Imperiului asupra intereselor Bisericii, dar cu respectul acesteia), în spiritul marelui Dante (a se vedea şi Alexandrian, Istoria filosofiei oculte, *Editura "Humanitas", Bucureşti, 1994, pp.432-434).*

Întîlnirea sa cu Corneliu Codreanu (la Bucureşti, în 1936) reprezintă un contact memorabil între două vîrfuri ale dreptei europene. Textul pe care-l publicăm mai jos, în semn de omagiu la împlinirea a 20 de ani de la moartea sa, a apărut în publicația romană CIVILTA, I -Nr.2, septembrie/octombrie 1973; traducerea românească este semnată de Nello Manzatti. (R.C.)

Printre diferiții exponenți ai mişcărilor de reconstrucție națională iviți în perioada cuprinsă între cele două războaie mondiale, pe care eu am avut ocazia de a-i cunoaşte, îmi amintesc de Corneliu Codreanu, şeful Gărzii de Fier române, ca de una dintre figurile cele mai pure, drepte şi nobile. L-am întâlnit în primăvara lui 1936 la Bucureşti, în cursul uneia dintre călătoriile de explorare întreprinse de mine în acea perioadă în diverse țări europene.

Corneliu Codreanu impresiona şi prin înfățişare. Înalt, bine proporționat, el oglindea tipul rasial "ario-roman", ce îşi are şi în România exemplarele sale, nu fără legătură cu colonizarea romană a Daciei, dar şi cu elementele indoeuropene ale celei mai vechi populații locale. Fizionomia şi vorbirea sa îți dădeau siguranța de a te afla în fața unui om în care ocolişurile, nesinceritatea, lipsa de lealitate şi trădarea ar fi fost imposibile. Acest fapt avea partea sa în deosebita autoritate de care se bucura printre adepți, ataşați de el printr-o legătură foarte personalizată, mult mai profundă decât simpla adeziune politică.

În acea perioadă situația în România era încordată, între guvernul regelui şi Garda de Fier. Se prepara climatul din care avea să țâşnească tragedia ce va urma. Mi se spusese la ambasada italiană că nu era prudent să mă apropii de Codreanu; autoritățile române expulzaseră deja, pe loc, străini ce luaseră contact cu el. N-am ținut cont de avertisment. Un român cu care eram în legătură, deoarece se interesa de studii tradiționale, mi-a fost intermediar.

Curând după ce îmi exprimasem dorința întâlnirii, apărură în tăcere doi emisari în camera hotelului unde locuiam, spre a mă conduce la Şeful lor, în aşa-numita Casă Verde. Construită la periferia Bucureştilor de către legionari, chiar cu mâinile lor, ea era Centrala mişcării.

După ceea ce în România pare a fi un rit tradițional de ospitalitate - oferta unei farfurioare de dulceață cu un pahar de apă - Codreanu se prezentă şi, încă de la primele cuvinte, se stabili între noi o deplină simpatie. El ştia de lucrarea mea, Rivòlta contro il mondo moderno (Revolta împotriva lumii moderne) care, apărută cu doi ani înainte şi în traducere germană, avusese o serioasă rezonanță în Europa centrală. Interesul meu de a da o bază spirituală şi tradițională luptei politice, îşi găsea o particulară corespondență în cazul lui Codreanu. Dat fiind că eu nu cunosc româna, el îmi vorbi în franceză, cu o anumită ezitare, ce însă îi permitea să-şi formuleze gândul în mod exact, concis şi temeinic.

Dintre temele convorbirii noastre îmi amintesc de interesanta caracterizare pe care Codreanu o făcu asupra fascismului, a național-socialismului german şi a propriei sale mişcări. El afirma că în fiecare organism există trei principii: forma, forța vitală şi spiritul. La fel stau lucrurile şi în cazul unei națiuni, iar o mişcare de înnoire se poate desfăşura făcând să cadă în mai mare măsură accentul pe unul sau pe celălalt dintre cele trei principii. După părerea lui Codreanu, în fascism primá principiul formei, ca idee politică ce formează Statul; era moştenirea Romei ca putere organizatoare. În schimb, în național-socialismul german se da însemnătate deosebită forței vitale; de aici partea pe care o avea rasa, mitul rasei, apelul la sângele şi la comunitatea național-rasială. Pentru Garda de Fier punctul de plecare ar fi, în schimb, elementul spiritual. De la el se pornea. Şi prin "spirit" Codreanu înțelegea ceva ce avea legătură inclusiv cu adevăratele valori religioase şi ascetice.

În poporul român există ceva stricat, zicea el. O profundă înnoire, care să pornească din interiorul individului şi să se îndrepte mai cu seamă împotriva a tot ce înseamnă dorință de câştig, interese joase, politicianism şi afacerism urban - iată premisa esențială. În felul acesta, gruparea sa nu voia să fie un partid, ci mai mult o mişcare, fără a nutri nici o încredere în încercarea, pe atunci în uz, de a consolida țara pornind de la o suprastructură democratică, deşi controlată de monarhie. Vorbind de problema religioasă, Codreanu aminti că situația istorică dintr-o țară ca România ar fi propice, deoarece creştinismul greco-ortodox nu recunoaşte antiteza între universalismul credinței şi ideea națională; fiind biserică națională, ortodoxia putea fi o contraparte întru totul solidară cu un Stat înnoit sub forma unei revoluții naționale.

De aceea, valori religioase, adesea mistice şi ascetice, serveau de bază organizării Gărzii de Fier române. Un sector al său purta numele de "Legiunea Arhanghelul Mihail". Nu numai rugăciunea, dar chiar şi ajunatul erau practicate. Pentru şefi se recomanda un stil de austeritate voluntar; ei nu trebuiau să se arate în public la petreceri, teatre şi distracții profane. Nu trebuiau să afişeze lux şi bogăție. Nici căsătoria nu era bine văzută, tocmai spre a putea dispune până la capăt de propria persoană.

În afară de aceasta, exista o mistică specială a morților Legiunii. Ritul "Prezent!", cunoscut şi în fascism, era practicat în forme pe care unii le-au acuzat chiar de caracter magic. Moța şi Marin, două căpetenii legionare, prieteni ai lui Codreanu, căzuți în luptele din Spania, erau obiectul unui cult special.

În lunga conversație cu Codreanu am tratat şi multe alte subiecte. După aceea, el însuşi mă însoți cu automobilul la hotelul meu,- aproape ca o sfidare la avertismentul ce îmi fusese dat la ambasada italiană. Întrebând eu dacă Garda de Fier avea o insignă, el îmi arătă şi-mi dărui una. Era un mic cerc ca acela purtat la butonieră de agenții SS în civil, cu un fel de gratii cenuşii pe fond negru (?). Am întrebat ce semnificație avea acel desen; Codreanu se limită să-mi spună glumind: "Poate că vor fi gratiile închisorii..."

Din păcate, gluma conținea un trist presentiment. Se ştie care a fost sfârşitul lui Codreanu. Regele, posedat de grațiile evreicei [Elena] Lupescu şi guvernul său "democratic", compus din elemente legate de masonerie şi de alte influențe obscure, voiră să înlăture cât mai rapid periculoasa Gardă de Fier, ce atrăgea de partea sa, tot mai mult, părțile sănătoase ale populației. Se procedă la arestări în masă. Fu arestat şi Codreanu, ca apoi să fie suprimat în acelaşi mod ca Ettore Muti, pretinzându-se că a fost ucis în timp ce încerca să fugă! Dar regele îşi pregăti propria-i ruină. Urmă regimul lui Antonescu, fost adept al lui Codreanu. Apoi România fu târâtă şi ea în prăbuşirea militară a Axei, iar armatele roşii impuseră țării actualul regim comunist.

Dar nu puține elemente ale Gărzii de Fier au supraviețuit; în exil, ele rămân credincioase Şefului lor şi sunt elemente active în rândul diverselor formațiuni naționale: în Belgia, în Elveția, mai ales în Spania, ba chiar şi în Franța, deoarece au figurat printre cei ce au pregătit o ideologie de nuanță spirituală şi tradițională pentru mişcarea militară trădată şi apoi sufocată de către De Gaulle, şi care după aceea trecură la OAS şi în alte organizații înrudite. Moştenirea spirituală a lui Codreanu încă nu s-a pierdut.

Julius EVOLA

"MISIUNEA ISTORICĂ" A DOMNULUI ILIESCU

În cea de a doua jumătate a anului 1989 era limpede, chiar şi pentru cei mai habotnici comunişti, că sistemul politic conceput teoretic de Marx, pus în practică de Lenin, consolidat până la ultima consecinţă de Stalin şi menţinut cu mână de fier de succesorii acestuia, intrase într-un proces de rapidă dezagregare. Un proces, despre care este greu de spus, în ce măsură a avut la origine voinţa popoarelor aflate sub domnia tiraniei comuniste de a-şi redobândi libertatea şi cât au contribuit la desăvârşirea lui aceleaşi forţe oculte care, după prima conflagraţie mondială au sprijinit instaurarea şi consolidarea comunismului în Rusia şi apoi, după cel de al doilea război mondial, au determinat Occidentul să cedeze Uniunii Sovietice jumătate din Europa, îngăduindu-i totodată să desfăşoare o susţinută ofensivă ideologică în întreaga lume. Lipsit de sprijinul tainic care l-a ţinut în viaţă timp de aproape opt decenii, sistemul comunist, în forma sa clasică marxist-leninistă, s-a prăbuşit spectaculos, într-un interval de timp uimitor de scurt. În urma lui au rămas ţări şi populaţii dezechilibrate care bâjbâie în căutarea căilor spre "*pluralism*" şi "*democraţie*" ca sistem politic şi a "*economiei de piaţă*" ca model economic, acestea fiind condiţii impuse fostelor state comuniste pentru a fi acceptate în "*noua ordine mondială*" în curs de instaurare.

Să mai notăm în acelaşi context un fapt nu lipsit de importanţă şi semnificaţie. Dezagregarea sistemului comunist s-a produs numai după ce generaţia care s-a opus instaurării acestui sistem s-a stins aproape în totalitate, locul ei fiind luat de o populaţie crescută şi educată în spiritul ideologiei comuniste, dar mai ales schilodită moral de presiunea exercitată asupra ei de aparatul de represiune.

Modul în care influenţează această moştenire comunistă formele de viaţă în curs de cristalizare în România de după Decembrie '89 poate fi sugestiv ilustrat prin următoarea paralelă. Moise, după ce i-a scos pe evrei din robia egipteană, i-a purtat intenţionat pe căi rătăcite, prin pustiu, timp de patruzeci de ani, până când toţi aceia care se născuseră şi trăiseră ca robi în Egipt au pierit, porţile Canaanului deschizându-se numai pentru urmaşii acestora care se născuseră în libertate.

La noi lucrurile s-au petrecut însă invers. Dictatura comunistă a supus timp de patruzeci de ani generaţia care se născuse în libertate şi se manifesta cu semeţia şi demnitatea omului liber unui regim de umilinţe, privaţiuni, asuprire şi prigoană, până când această parte din populaţia ţării s-a stins aproape în întregime, locul ei fiind luat de o generaţie nouă, născută în comunism şi modelată cu perseverenţă după tiparul "*omului nou*" aşa cum l-a conceput ideologia comunistă. Aşa se face că atunci când în Decembrie '89 au mijit zorile libertăţii, prea puţini au fost aceia care au înţeles că înlăturarea unui dictator nu înseamnă automat dobândirea stării de libertate. În comunism dictatorii sunt produsul sistemului care i-a propulsat în această funcţie şi înlăturarea lor nu afectează decât într-o mică măsură esenţa sistemului şi a ideologiei care stă la baza sa. **Atât timp cât temeiurile ideologice ale unui sistem politic nu sunt afectate, cât structurile care exprimă această ideologie rămân intacte şi cât elita politică aflată în fruntea acestor structuri nu a fost înlăturată, sistemul în sine nu este periclitat.**

Acest adevăr a fost înţeles bine de o seamă de supravieţuitori ai temniţelor şi lagărelor de exterminare în care regimul şi-a lichidat oponenţii. În pofida vârstei lor înaintate, imediat după evenimentele din Decembrie '89, aceşti veterani ai luptei anticomuniste au pus bazele primelor formaţiuni politice din care s-a constituit apoi actuala Opoziţie din România.

El a fost de asemenea înţeles şi de o parte a tineretului care, generos şi entuziast ca în multe alte situaţii dramatice din istoria noastră, nu a pregetat să se pună, fără rezerve, în slujba intereselor naţionale majore. Din această putere de dăruire s-a născut fenomenul "*Piaţa Universităţii*", iar ideea creării unei "*zone libere de comunism*" a definit cum nu se poate mai pregnant obiectivul fundamental pe care trebuie să-l urmărească activitatea politică desfăşurată de Opoziţie în actuala situaţie din România.

Dar cel care a înţeles cel mai bine că puterea sistemului comunist nu a stat în pumnul de fier al unui dictator, ci în trăinicia structurilor pe care acest sistem le-a creat, a fost Domnul Ion Iliescu.

*

Căderea lui Nicolae Ceauşescu a fost consecinţa firească a faptului că dictatorul român a făcut greşeala de a fi şubrezit instituţia fundamentală pe care se sprijinea sistemul comunist, **Partidul**.

În perioada "*anilor lumină*", partidul comunist a devenit o simplă "*curea de transmisie*" sub controlul familiei Ceauşescu. Subordonat personalismului brutal şi primitiv al dictatorului şi ambiţiilor soţiei sale, partidul comunist şi-a pierdut calitatea de instituţie creatoare, dotată cu un anumit grad de flexibilitate, în cadrul căreia ar fi trebuit să aibă loc dezbateri pentru trasarea principiilor strategice şi formularea soluţiilor tactice impuse de realităţile din ţară şi de situaţia politică şi economică din lume. Într-un moment în care Gorbaciov se străduia să făurească comunismului o imagine mai atractivă prin introducerea conceptului de transparenţă în politică, prin anumite reforme economice, dar mai ales prin acceptarea ideii că ocupaţia militară sovietică a unei bune părţi din Europa trebuia să ia sfârşit, Nicolae Ceauşescu, prin nesăbuitele sale acţiuni, reuşea performanţa de a se face din ce în ce mai urât în ţară, detestat în ochii Occidentului şi dezaprobat de celelalte regimuri comuniste "frăţeşti".

*

După prăbuşirea regimurilor comuniste din ţările din Estul Europei, devenise evident că România nu putea rămâne o insulă izolată într-un mozaic de state care făcuseră pasul spre liberalizare. Doar persoana care urma să-i ia locul lui Nicolae Ceauşescu şi orientarea politică a României postceauşiste erau necunoscutele problemei. Decembrie '89 a lămurit însă lucrurile. Moscova în deplin consens cu Statele Unite, s-a fixat asupra persoanei lui Ion Iliescu. Era omul de încredere al Kremlinului, dovedise însuşiri deosebite în îndeplinirea funcţiilor înalte de partid ce-i fuseseră încredinţate, iar faptul că-şi făcuse studiile la Moscova constituia o garanţie a fidelităţii sale faţă de idealurile comunismului. Nu ştim câtă hidrotehnică va fi învăţat viitorul preşedinte al României în universităţile sovietice, dar ştim că nimeni nu s-a întors din Uniunea Sovietică fără să fi fost racolat agent al KGB-ului.

Ion Iliescu constituie însă un caz deosebit în diversitatea de agenţi cu care Moscova a împânzit lumea. Ceea ce l-a recomandat iniţial ca element de încredere în partidul comunist a fost "*originea sa sănătoasă*"; era fiu de ilegalist. Dincolo însă de acest detaliu biografic, adeziunea sa la ideologia marxist-leninistă s-a dovedit a fi totală, ea fiind expresia, nu numai a unei profunde convingeri, dar a unui adevărat crez în valorile şi idealurile comunismului. În sprijinul acestei afirmaţii, să reamintim celor care astăzi, uitându-i trecutul, îi acordă deplină onorabilitate politică, faptul că în ceasurile fierbinţi ale lui Decembrie '89, actualul preşedinte "democrat" al României îl acuza pe Nicolae Ceauşescu, nu de comunism, ci de "*întinarea idealurilor nobile ale comunismului*". Un act de sinceritate pe care acum probabil îl regretă, dar care sintetizează "*misiunea*" ce i-a fost încredinţată de cei care l-au destinat funcţiei de şef al statului. Că faptele stau aşa o dovedeşte primul act politic pe care l-a înfăptuit în această calitate: **asasinarea cuplului Ceauşescu**. Un act prin care partidul comunist îşi lua revanşa în faţa celui care îi diluase substanţa şi îi nesocotise rostul, Un act care reaminteşte de epurările staliniste din anii premergători celui de al doilea război mondial. Şi, în sfârşit, un act care ar fi trebuit să dea de gândit celor care, în euforia zilelor de la sfârşitul lui Decembrie '89 l-au acceptat, cu o condamnabilă uşurinţă, să preia conducerea României.

*

Devenit preşedinte al uneia din cele mai şiret ticluite capcane pe care Puterea neocomunistă a întins-o Opoziţiei -CPUN-ul, apoi preşedinte "*ales democratic*" la scrutinul din Mai '90 şi confirmat în această funcţie la alegerile din Septembrie '92, Ion Iliescu a avut răgazul necesar pentru a îndeplini "*misiunea istorică*" pe care şi-a asumat-o: protejarea ideologiei comuniste, a structurilor create de comunism şi, mai ales, a elitelor selecţionate pe criteriul fidelităţii faţă de ţelurile comunismului. Într-o formulare lozincardă, procedeu frecvent utilizat de propaganda comunistă, linia directoare a politicii guvernării Iliescu poate fi sintetizată prin sloganul: **Să păstrăm înfăptuirile regimului comunist!** O orientare, concretizată într-un program de guvernare care a urmărit, cu consecvenţă, păstrarea intactă a zestrei moştenite de la regimul comunist.

*

În domeniul decomunizării ideologice nu s-a întreprins practic nimic. În şcoli şi universităţi catedrele sunt ocupate de aceiaşi profesori care până deunăzi propovăduiseră cu convingere ideologia comunistă. În fruntea inspectoratelor şcolare se găsesc aceiaşi activişti de partid din trecut. Iar dacă pe alocuri s-a schimbat ceva, schimbările sunt rodul unor iniţiative personale, adeseori condamnate de organele de control. În fruntea instituţiilor de cultură se găsesc persoane a căror distincţie se limitează la slugărnicia faţă de Putere şi la grija de a împiedica pătrunderea elementelor cu convingeri anticomuniste în aceste instituţii.

O importanţă deosebită este acordată, ca şi în trecut, aparatului de represiune. Vechea Securitate devenită SRI, dar cu aceleaşi atribuţii şi personal, este organul central al Puterii. Alături de securiştii D-lui Măgureanu, la liniştea internă "*veghează*" o întreagă armată de poliţişti, jandarmi, scutieri, forţe speciale etc., încât nu este de mirare că bugetul ţării se dovedeşte prea subţire pentru a mai satisface şi nevoile învăţământului şi sănătăţii.

În industrie totul este ca înainte. Întreprinderile de stat, rebotezate "*societăţi anonime*", continuă să-şi ducă existenţa în pragul falimentului, subvenţionate de la buget din raţiuni, chipurile, de "*protecţie socială*". Privatizarea, singura soluţie care ar putea să însănătoşească acest sector bolnav al economiei naţionale, rămâne o promisiune neîmplinită. Socializarea mijloacelor de producţie este un principiu de bază comunist şi este greu de presupus că actuala Putere este dispusă să renunţe de bunăvoie, la el.

Agricultura, scăpată pentru un moment din mână prin desfiinţarea colhozurilor, constituie un obiectiv principal în acţiunea de reconstituire a instituţiilor de bază ale comunismului afectate de "valul revoluţionar" stârnit în Decembrie '89. În această intenţie, concomitent cu întârzierea nejustificată a legalizării proprietăţii ţăranilor asupra pământului se depun eforturi susţinute pentru refacerea gospodăriilor agricole colective, rebotezate "*asociaţii*".

Comerţul, cu excepţia fenomenului "*dughenizării*" oraşelor, se găseşte fie în mâna statului, fie în mâna unor agenţi susţinuţi de Putere, care şi-a întins tentaculele, indirect, şi în acest domeniu. O situaţie similară este şi în lumea finanţelor, unde nu se ştie exact cine se găseşte de fapt în umbra instituţiilor bancare care controlează prin intermediul creditelor cu dobânzi exorbitante întreaga economie a ţării. Dar problema căreia Domnul Iliescu îi acordă o atenţie deosebită este aceea a protejării şi promovării cadrelor de încredere. Nici una din figurile odioase ale trecutului, din categoria Păuneştilor şi Vadimilor, nu a avut nimic de suferit. Alături de ele, haita comunistă care şi-a redobândit agresivitatea din trecut este astăzi întărită cu "*lupii tineri*", urmaşii generaţiei anterioare de nomenclaturişti, care îşi îndeplinesc cu devotament datoria de a-l sprijini pe preşedinte în împlinirea "*misiunii sale istorice*".

*

Decembrie '89 ar fi putut să însemne sfârşitul comunismului. Nu a fost însă să fie. În faţa a patru milioane de membri de partid, a unei populaţii timorate de anii de teroare, dar mai ales împotriva unei elite comuniste proaspete, hotărâtă să nu cedeze cu nici un preţ puterea, puţinii bătrâni şi tineri care au ştiut ce vor, nu au putut face mai mult. A urmat lupta politică în arena Parlamentului. O luptă în care Opoziţia a făcut greşeala de a lua în serios deschiderea Domnului Iliescu spre "*democraţie*". Atât de departe s-a mers cu confuzia încât Opoziţia s-a declarat dispusă să colaboreze cu Puterea într-o guvernare bicoloră. Din fericire acest moment a fost depăşit şi acţiunea de punere sub acuzaţie a preşedintelui pentru provocări anticonstituţionale dovedeşte că adevăratul fond al problemei a fost înţeles. Acuzaţia de comunist nedeghizat ce trebuie adusă lui Ion Iliescu este un fapt prea important pentru a fi lăsată numai pe seama "*Academiei Caţavencu*". Ea trebuie rostită tare şi desluşit, fără menajamente, cu orice prilej. Numai aşa va putea fi trezit la realitate un popor pe care, se pare, nu-l mai interesează nici chiar propria sa soartă.

Gabriel CONSTANTINESCU

Răspuns unor denigrări prietenești

La sfârșitul anului 1993, s-a tipărit cartea intitulată "Zbucium în declinul Neamului" (memorialistică din timpul prigoanei comuniste), autor Liciniu Faina, fost deținut politic.

Pe coperta cărții este înscris ca editor Partidul Național Țărănesc Creștin și Democrat, Cenaclul Literar Gândirea Românească.

Întâi, ne exprimăm respectul față de suferința autorului cărții.

În rândurile care urmează ne vom opri la partea care privește Mișcarea Legionară, căci unul din capitolele cărții se numește: "Decăderea Naționalismului Legionar".

Și de aici, inevitabil se nasc întrebările: Oare, care au fost mașinațiile sau intrigile care au condus și provocat atacurile unor membri ai Partidului Țărănesc împotriva legionarilor? Amintirea de prietenie din timpul luptelor comune contra bolșevismului și a suferințelor îndurate în închisorile comuniste, ar fi trebuit să nu ne permită aceasta. Constatăm cu lipsită de eleganță descrierea tendențioasă a unor evenimente în care legionarii au fost implicați. Legionarii nu se găsesc în situația de neputință intelectuală și morală, incapabili să-și scrie corect istoria. Autorul fiind membru fruntaș țărănist, normal ar fi fost să se ocupe mai mult de momentele grele de reeducare prin care a trecut organizația țărănistă. Rezistența țărănistă în fața reeducărilor din închisori este expediată nepermis de fugar la pag.178, prin fraza: "... am hotărât poziția "brațelor încrucișate", manifestând o totală abținere". Întreagă reeducare numai la atât să se fi oprit? Ar însemna să admitem că Partidului Țărănesc i s-a atribuit doar periculozitatea unei foste și viitoare rivalități electorale. În schimb, tragismul istoric legionar este întins în prea multe pagini ale cărții; iar dl.Victor Isac, în prefața cărții îi apără pe legionari binevoitor, dar fariseic cu întrebarea: "... cum de-a fost posibil?...". Procedeul este cunoscut: "vai săracii, au fost obligați să accepte..." și descrierea continuă să repete denigrările comuniste, după ele adăugându-se formal de autor câteva cuvinte anemice care să le scuze.

La pag.122-123, acuzațiile atribuite studenților care fuseseră aduși la Canal, sunt făcute sub rezerva afirmațiilor: "... dacă nu mă înșel", și de aici de multe ori inexacte. Reeducarea studenților, după cum știm, a aparținut sistemului criminal bolșevic. O descriere a evenimentelor făcută pripit, fără o încadrare a lor în contextul general, ar falsifica cititorului, realitatea și ar duce la o judecată și condamnare strâmbă. Se afirmă în carte că majoritatea studenților reeducați erau legionari. Este adevărat, fiindcă majoritatea deținuților politici studenți erau legionari. Din comitetele de reeducare au făcut parte însă și alți studenți, cu alte apartenențe politice, procentuali egali în comitete raportat la numărul mare al deținuților studenți legionari, iar despre vestitul Țurcanu se știe că a fost condamnat în 1948 pentru fapta de nedenunțare a legionarilor. Din întâmplare șefii principali ai comitetelor studențești de reeducare de la Canal nu au fost legionari, contrar afirmațiilor de la pag.123 a cărții, capitol intitulat de autor: "Peninsula cu reeducare legionară". Bogdănescu, Gherman, Enăchescu și alții, nu au avut înainte de arestare simpatii politice legionare. Părerea noastră de rău față de nenorocirea lor a fost și a rămas aceeași, chiar dacă ei au aparținut politic tineretului țărănist sau altui partid.

Reeducarea a avut o țintă precisă și unică: desființarea totală a legionarismului. Trecutul politic al celorlalți studenți nu a prezentat pentru comuniști un pericol.

În carte, nu găsim o singură și simplă împrejurare în care comportamentul vreunui legionar să fie apreciat favorabil. Din contra, la pag.121, din descrierea autorului, aflăm că munca la Canal era teribil de grea, și un țăran minunat din Banat, Nicolae Jebeleanu, șef de grupă, într-un moment crucial al detenției autorului, l-a ajutat. Țăranul, deținut politic, Nicolae Jebeleanu era un cunoscut legionar, și ne gândim dacă această omisiune a apartenenței lui politice, se datorează autorului sau editorului.

La pag.179, autorul ne spune cum în închisoarea Aiud, în timpul reeducării, erau expuse într-o cameră lucrări care denigrau Mișcarea Legionară: "... urmeau prin vulgaritatea lor, evident comandată", sau într-un alt citat: "... murdăriile au fost inspirate din afară, nu sunt proprii naturii poporului nostru". Citatele de mai sus le-am extras din cartea la care ne referim și ele se pretind a-i apăra pe legionari. Dar lucrurile nu se opresc aici, în aceeași carte, fără jenă, vulgaritățile sunt descrise amănunțit, dorindu-se fără dubiu să fie consemnate ca decădere a naționalismului legionar, decădere după cum ne arată titlul unui capitol din carte.

La pag.182, autorul scrie că a stat în aceeași celulă cu Nicolae Petrașcu care era Secretarul General al Mișcării Legionare. "Era o fire sinceră, deschisă, animată de un indiscutabil patriotism". Petrașcu a spus: "Nu aveam ce să fac" (referindu-se la declarațiile sale). "Eliberarea legionarilor, după atâția ani de pușcărie, era condiționată de convertirea mea și de îndemnul de convertire pentru ei. Aveam eu dreptul să le prelungesc suferințele?"

Despre modul cum s-a făcut reeducarea legionarilor, vom apela la cartea "Amfiteatre și închisori" semnată de prof.univ.N.Mărgineanu, la pag.256, autorul se adresează profesorului Petrașcu: "văd că ți-au rupt nu numai dinții ci și un picior"; iar la pag.257, cunoscându-se că cei care s-au opus reeducării au fost uciși, enumerând printre aceștia pe renumitul savant, profesor univ.George Manu, care a refuzat să-și renege ideile legionare, în carte prof.Mărgineanu scrie (adresându-se prof.Mircea Nicolau): "... nu e bine să te iei rău cu ei, căci din nenorocire pentru voi legionarii, nu e nimeni care să vă ia apărarea, să se scandalizeze de uciderea voastră". În aceste rânduri găsim starea apocaliptică în care erau aruncați legionarii.

Din rezistența Aiudului, unde ne găsim acum cu descrierea, nu se spune un cuvânt despre poeziile poetului legionar Radu Gyr care ne-au apărat sufletele de disperare, ele au aparținut tuturor, indiferent de apartenența politică pe care am avut-o. //"Că-nvins nu ești atunci când sângeri / Nici dacă ochii-n lacrimi ți-s / Adevăratele înfrângeri / Sunt renunțările la vis"//

S-ar putea aprecia că agresiunea comunistă a depășit puterile de rezistență omenească, sau tot omenește am putea recunoaște că personalitățile legionare au fost șantajate cu răspunderea pe care o aveau pentru eliberarea celorlalți legionari. Și într-un caz și în altul, legionarii oameni fiind, smerindu-se s-au rugat pentru iertare asemănător Sfântului Apostol Petru care de trei ori a mers pe căi ocolite pentru a-l urma pe Hristos.

În această privință, Mișcarea Legionară poate aduce în apărarea ei mărturia preotului călugăr N.Steinhardt din Jurnalul Fericirii, pag.183: "... Legionarii aceștia și-au dat bucățica de pâine bolnavilor, tinerii aceștia care au trăit ca fiarele ani de-a rândul în munți, copiii aceștia au înjghebat o Ligă Revoluționară Română..."

Denigrarea Mișcării Legionare se încheie în această carte la pag.179 și 183, afirmându-se despre colonelul de securitate Crăciun, fost director al Închisorii Aiud în timpul reeducării, că a fost legionar, iar după anul 1964, "... acesta a intrat la închisoare, pentru fapte din vremea când era legionar și pentru crime comise ca ofițer de securitate și comandant de închisoare".

Piatra fratelui Cain aici este aruncată cu ură, iar când este vorba de ură nu trebuiesc dovezi. Cartea nici nu le socotește necesare.

Sunt lucruri pe care un intelectual sau un partid, - deosebit fiind faptul că Partidul Național Țărănesc și-a asumat răspunderea de editor -, nu ar trebui să și le permită.

Întreaga lume cunoaște că legionarii și uneori chiar copiii și rudeniile lor, nu au fost primiți în Partidul Comunist și chiar dați afară din servicii, școli, universități și alte instituții. Fostul colonel de securitate Filip Teodorescu, locțiitor șef al Direcției de Contraspionaj pe țară, sub Ceaușescu, în cartea publicată: "Un risc asumat", la pag.243, scrie: "Se ajunsese la convingerea că legionarii, trebuie avuți în atenție permanent, până la moarte și în continuare descendenții..."

Gravitatea acestei afirmații, despre colonelul de securitate Crăciun, prezintă mai puțină importanță în denigrarea legionarilor. Responsabilii cu cele scrise, conștienți sau manipulați se fac apărători ai fostei Securități și ai Partidului Comunist, încercând să-i absolve în felul acesta de răspunderea crimelor din timpul detenției și a reeducării, în sensul că aceste crime aparțin unui singur om, iar Partidul Comunist nu a avut cunoștință de ele.

Ne păstrăm convingerea că majoritatea membrilor Pardidului Național Țărănesc Creștin și Democrat, cu care legionarii au fost în bună prietenie, nu vor fi de acord cu cei care încearcă să denigreze Mișcarea Legionară.

Zaharia MARINEASA

Redacționale

Un apel la unitate

Un grup de 12 studenți clujeni (de la Istorie, Drept și Filosofie) semnează un fel de scrisoare-apel, trimisă celor câteva publicații de dreapta din țară (București, Sibiu, Timișoara), punînd, în termeni cumpăniți, problema lipsei de unitate a mișcării de dreapta de la noi (și așa destul de firave). Studenții respectivi au fără îndoială dreptate, iar noi nu putem decît să ne căim pentru partea de vină ce ne revine poate în această stare de lucruri (cu precizarea că nu este vorba chiar de un "război" al tuturor contra tuturor, dovadă că între "Gazeta de Vest" și "Puncte Cardinale" există relații mai degrabă cordiale, ci de o prăpastie care s-a căscat cu timpul, din pricini pe care ar fi ocios să le mai înșirăm aici, între "Mișcarea" d-lui Marian Munteanu și celelalte grupuri politice sau publicistice ale dreptei). Dar poate că *unitatea* de care este nevoie și care va asigura, ne place să credem, forța dreptei românești de mîine, *se naște deja*, dincolo de limitele noastre de bieți condeieri, *în sufletele tinerilor* care au ajuns să-și pună cu gravitate această problemă și care vor avea probabil înțelepciunea să aleagă, din strădaniile noastre imperfecte, ceea ce este *comun* și *durabil*.

Important este că spiritul dreptei n-a murit, în ciuda regimului de catacombe. În clipa în care se va ivi, cu voia lui Dumnezeu, un adevărat lider harismatic, nehandicapat de trecut și neorbit de orgoliu, problema "unității" se va rezolva de la sine, iar noi, cei de ieri și de azi, vom putea să intrăm, vorba lui Constantin Noica, în mîlul fertil al "uitării românești"...

Răzvan CODRESCU

Constatăm cu părere de rău că textul publicat în pag.7 (Provincii înstrăinate) din numărul din luna Mai a Punctelor Cardinale sub titlul "COMEMORAREA UNIRII BASARABIEI CU ROMÂNIA (27 Martie 1918) Conferință ținută în ziua de 27 Martie 1994 la Köln de Dl.Ilie Vlad Sturdza", continuă să provoace nemulțumirea D-lui Dr.Ovidiu Vuia din Giessen - Germania.

Motivele supărării Domniei Sale, atât cât am priceput noi, sunt următoarele:

1."*Dl. respectiv* (este vorba de Dl.Ilie Vlad Sturdza n.n.) *nu a fost programat cu nici o conferință la Köln și deci conform uzanțelor internaționale, nu i-a fost citită, în absență*".

2. "*Adevărul este că el* (este vorba tot de Dl.Ilie Vlad Sturdza n.n.) *a trimis un salut citit de dl.Târlea, textul publicat de dvoastră nu corespunde unei conferințe, ar fi să jigniți nu numai pe conferențiari dar și pe organizatori, să le atribuiți o astfel de conferință de un conținut improvizat*".

3. Domnia Sa este nemulțumit în continuare de faptul că am comis greșeala de a fi **"socotit textul d-lui Sturdza drept o conferință** *când de fapt ea a corespuns unui simplu cuvânt de salut, ceea ce* ***după toate uzanțele internaționale*** *se respectă, nimeni nu are dreptul să schimbe programul unei adunări după bunul său plac, fie și prințul prinților!!!*"

Ne oprim aici cu enumerarea temeiurilor de nemulțumire ale D-lui Dr.Ovidiu Vuia, dar nu înainte de a menționa că supărarea Domniei Sale merge atât de departe încât: "*Vă atrag atenția că sunteți culpabili (redactorii Punctelor Cardinale n.n.) de-a fi trași la răspundere, pe cale judiciară și regret că nu vă dați seama de acest lucru*".

Pentru faptul că din lipsa unor informații complete cu privire la Comemorarea de la Köln am furnizat o informație eronată, **ne cerem scuze. Am considerat însă mai important conținutul textului pe care l-am publicat decât încadrarea lui într-o anumită specie oratorică. Tragedia Basarabiei este prea aproape de sufletele noastre, iar modul în care Dl.Ilie Vlad Sturdza a surprins esența primejdiei pe care o reprezintă Rusia și panslavismul pentru ființa Neamului Românesc corespunde întrutotul orientării Punctelor Cardinale**. Se pare însă că, sub acest aspect, vederile noastre se deosebesc oarecum de optica D-lui Dr.Ovidiu Vuia. În timp ce pentru noi a atârnat mai greu în balanța aprecierilor conținutul textului ce ne-a parvenit sub semnătura D-lui Ilie Vlad Sturdza, pentru Domnia Sa a fost mai important faptul că acest text nu a îndeplinit condițiile unei "*conferințe*".

Puncte Cardinale

P.S. Citatele și sublinierile din cuprinsul citatelor din precizarea de mai sus sunt reproduse întocmai din scrisoarea D-lui Dr.Ovidiu Vuia din 26 Iunie 1994 adresată Redacției Puncte Cardinale (redactor-șef G.Constantinescu)

LUMEA ARABĂ, adevăr și prejudecată

16. CADRUL DE CULTURĂ ISLAMIC

După ocuparea Bagdadului de mongolii lui Hulagu (10 februarie 1258) și executarea ultimului calif abbasid, al Mustasim, Imperiul islamic încetează să mai existe ca realitate politică. Se vor menține însă, ca state independente, provincii ale defunctului Imperiu, conduse de dinastii locale care vor ființa un timp mai lung sau mai scurt, în funcție de felul în care vor reuși să asigure stabilitatea internă și, în același timp, să facă față amenințărilor din afară. Dintre acestea, o longevitate remarcabilă a avut-o Egiptul condus de dinastia sultanilor mameluci, întemeiată în anul 1250 de generalul Aibeg.

În anul 1261 sultanul mameluc Baibars I, din rațiuni politice, l-a instalat la curtea sa din Cairo pe fiul califului az-Zahir, refugiat din fața mongolilor, în funcția de calif, asigurând astfel continuitatea celei mai înalte demnități a Islamului, demnitate instituită de însuși Mahomed. Va fi însă un califat marionetă, subordonat sultanilor mameluci, lipsit de orice putere politică.

În anul 1517 sultanul otoman Selim I cucerește Egiptul și conform istoriografiei otomane, ultimul dintre califii abbasizi cu reședința la Cairo îi transmite lui Selim titlul de calif. Prin acest act califatul încetează să mai fie demnitate deținută de arabii coreișiți. Preluat de turcii osmanli, califatul va dăinui, însă numai ca instituție religioasă, până la 3 martie 1924 când Mustafa Kemal, întemeietorul Republicii Turcia, îl va desființa. Dar dincolo de fluctuațiile politice din această parte a lumii, ca o realitate care se menține cu vigoare până în ziua de astăzi este unitatea spirituală a Islamului, **cadrul de cultură islamic**, o unitate pe care nici timpul și nici vicisitudinile istoriei nu au erodat-o.

Evul Mediu european a folosit atributul de *"arab"* pentru a caracteriza întreaga activitate culturală desfășurată în aria geografică dominată de mahomedanism. Astfel a luat naștere sintagma *"cultură arabă"*, denumire ce îngloba în sfera sa operele tuturor personalităților de cultură de confesiune musulmană. Denumirea s-a împământenit și este folosită destul de frecvent și astăzi.

Analizând elementele care au contribuit la adoptarea atributului de *"arab"* pentru activitatea spirituală din lumea musulmană, Henry Corbin ajunge la concluzia că pe lângă originea arabă a Profetului, factorul principal care a influențat extinderea acestui atribut asupra tuturor realizărilor culturale din teritoriile cucerite de arabi, a fost funcțiunea îndeplinită de limba arabă. Limbă a revelației coranice și apoi limbă rituală pentru toate popoarele care s-au convertit, sau au fost silite să se converteasca la mahomedanism, limba arabă a cunoscut o primă formă de revărsare dincolo de hotarele ei naturale. Ulterior ea a devenit instrumentul conceptual folosit atât de arabi cât și de non-arabi în literatură, știință și filosofie. Cum însă, în prezent, termenul de arab este folosit pentru a desemna o realitate etnică precisă, care reprezintă numai o minoritate în sânul comunității de popoare de orientare religioasă musulmană, o bună parte din orientaliștii contemporani optează pentru conceptul de **Islam** ca expresie a unui proces istoric complex a cărui ecumenicitate acoperă aria întregii comunități. Dacă însă se folosește vechea terminologie, cititorul trebuie să fie avizat că uneori denumirea de *"arab"* se referă numai la o realitate etnică, iar alteori la ansamblul unui proces istoric având drept conținut un mozaic de populații de diverse origini etnice. Pentru a evita însă eventualele confuzii între cele două accepțiuni ale termenului *"arab"*, vom prefera ca pentru ansamblul înfăptuirilor culturale din lumea musulmană denumirea de **cadrul de cultură islamic**. Această denumire are avantajul de a păstra nealterate semnificațiile esențiale ale unei realități istorice încă în plină vigoare, fără însă să facă loc exagerărilor de genul celei exprimate de arabistul Hamilton Gibb în următorii termeni: *"Arabi sunt toți aceia pentru care actul central al istoriei este misiunea lui Mahomed și amintirea Imperiului arab și care pe lângă aceasta păstrează limba arabă și moștenirea ei culturală ca proprietate comună"*.

Principalele argumente care stau în sprijinul adoptării denumirii de **cadrul de cultură islamic** sunt următoarele:

1. Ideea de cadru urmărește delimitarea în timp și spațiu a unei realități istorice, fără însă ca prin această delimitare să se elimine posibilitatea ca datele de conținut să aibă semnificații diferite. În interiorul aceluiași cadru de cultură se pot manifesta tendințe diferite, uneori chiar contradictorii sau contrare; pot avea loc procese conflictuale și în funcție de condiționările interne, dialectica faptelor poate conduce la prefaceri în însăși substanța inițială a cadrului.

2. Atribuirea determinării de **"islamic"** pune în evidență rolul îndeplinit de factorul religios în geneza acestui cadru de cultură. Deși în subsolul faptelor și evenimentelor care au contribuit la apariția Islamului pe scena istoriei s-au găsit și componente cauzale de altă natură decât cea pur religioasă, un rol important revenind cauzelor economice și sociale, resortul care a declanșat tot acest proces a fost noua religie întemeiată de Mahomed.

3. Marile cuceriri care i-au adus pe arabi pe malurile Indului și pe crestele Pirineilor au fost posibile numai după ce întreaga populație a Arabiei s-a găsit strâns unită sub steagul unei singure credințe: Islamul. Ele nu au avut nici caracter de invazie și nici de năvălire, ci de formare a unui imperiu, fapt care a condus cu necesitate spre o nouă structură economică, socială și politică. Spre deosebire de feudalismul european care a ajuns la forme închegate abia în urma unui îndelungat proces, feudalismul islamic s-a cristalizat într-un interval de timp mult mai scurt. Demnă de reținut este teza istoricului belgian Henri Pirenne care în lucrarea sa *"Mahomet et Charlemagne"* atribuie expansiunii islamice și instaurării structurilor feudale în regiunile cucerite rolul de cauză principală în procesul de trecere a Europei de la formele de viață antică la formele de viață medievală. În spiritul înțelegerii lui Pirenne, între epoca merovingiană și ultima fază a Imperiului Roman nu au existat deosebiri esențiale. Continuitatea nu este evidentă numai în instituțiile epocii merovingiene care nu au reprezentat altceva decât evoluția directă a instituțiilor romane, cât mai ales relațiile comerciale foarte active între Galia și bazinul oriental al Mării Mediterane. Cucerirea musulmană a închis însă Mediterana, supunând Occidentul unei adevărate blocade continentale. Pentru Europa a urmat o lungă perioadă de stagnare economică ale cărei consecințe s-au făcut simțite în toate domeniile de activitate, în timp ce pentru Imperiul islamic a început o epocă de intensă activitate economică. Arabii nu numai că au împiedicat evoluția firească a meșteșugurilor și comerțului în regiunile ocupate, dar le-au stimulat dezvoltarea. Rezultatul: un feudalism specific în care Heirich Simon este înclinat să descopere existența unor elemente precapitaliste care explică avansul cultural al lumii islamice față de Europa creștină.

4. Procesului de cuceriri i-a urmat un imediat proces de convertire la islamism a popoarelor cucerite, astfel că Joseph Hell are dreptate afirmând în lucrarea sa *"Die Kultur der Araber"* că adevăratele căi spre cultura Islamului au fost expedițiile de cucerire. Și sub acest aspect există o diferență considerabilă de ritm între durata procesului de penetrare a creștinismului și durata procesului de convertire la islamism. Explicația rapidei asimilări la islamism a perșilor, sirienilor, a unei considerabile părți din populația Indiei, a unui mare număr de seminții turcice și mongole și a berberilor, trebuie căutată în două direcții distincte. În primul rând, caracterul realist al noii religii. Îmbinând materialitatea de necontestat a vieții cu o viziune a transcendentului care nu obligă la renunțări ce nu pot fi împlinite, Mahomed a formulat un sistem religios pe măsura timpului și a oamenilor cărora li s-a adresat. Dacă de pe poziția de înțelegere a unei teologii absolute, sistemul său este susceptibil de a fi criticat pentru evidente lipsuri și inconsecvențe, privit din punctul de vedere al nevoilor spirituale ale popoarelor orientale de la începutul Evului Mediu, el s-a dovedit adecvat. În al doilea rând, la succesul convertirii au contribuit avantajele economice. Pentru a se sustrage statutului aplicat necredincioșilor, populațiile cucerite au adoptat religia cuceritorilor. A deveni musulman însemna într-un anumit sens a deveni arab, ceea ce atrăgea după sine o poziție economică privilegiată; la început în forma scutirii de povara impozitului pe cap de locuitor, iar mai târziu prin posibilitatea de a participa, fără discriminări, la toate activitățile economice, politice și culturale.

5. Prin convertire, religia musulmană a devenit liantul necesar formării unei comunități alcătuită din populații atât de diferite sub aspectul originii etnice. Așa cum remarcă Gustave Grünebaum în lucrarea *"Medieval Islam"*, *"Islamul a fost capabil să mențină într-o măsură considerabilă unitatea spirituală pe teritoriul său, mult timp după ce dezintegrarea politică separase diferitele regiuni ale Imperiului. Musulmanul cultivat era admis pretutindeni pe teritoriul musulman. Credința și erudiția fundamentată pe credință și limba arabă, ca limbă rituală, păstrau într-o strânsă unitate ceea ce soarta schimbătoare a prinților și generalilor nu înceta să separe."*

6. Pentru cultura și spiritualitatea Imperiului format în urma cuceririlor, religia a avut, cel puțin în perioada de început, un rol pozitiv în procesul de asimilare a unui impresionant volum de bunuri spirituale de proveniență străină. Conștienți de lipsurile și îngustimea textului coranic, teologii Islamului au adoptat o atitudine liberală față de concepțiile religioase și filosofice din exterior, acceptând importante împrumuturi. Fără să fie omnivor, Islamul s-a manifestat mai tolerant decât creștinismul față de tot ceea ce a considerat că poate folosi la îmbogățirea patrimoniului său cultural. Ca urmare procesul de penetrare și asimilare a valorilor culturale de proveniență exogenă nu s-a produs împotriva voinței factorului religios, ci cu acceptul său. Consecința: oamenii de cultură musulmani au trăit intens sentimentul apartenenței la aceeași comunitate spirituală. Chiar atunci când vederile lor s-au găsit în conflict cu poziția reprezentanților teologiei oficiale, fricțiunile și disputele nu au avut drept consecințe excomunicări sau acțiuni schismatice.

Fără îndoială că argumentației, sumar schițată mai sus, în sprijinul adoptării denumirii de **cadrul de cultură islamic** i s-ar putea aduce obiecțiunea că operează cu elemente de prea mare generalitate. Realitățile istorice impun însă un asemenea procedeu. Pentru o lume cu un edificiu social atât de complex, în mijlocul căreia au coexistat reminiscențe gentilice la triburile de beduini nomazi, sclavajul și un feudalism dezvoltat până la nivel precapitalist, singura determinare în măsură să-i pună în evidență caracterul unitar, este universalitatea islamică. Iar dacă se ține seama de faptul că scurgerea timpului nu a transformat total această realitate și că în lumea musulmană contemporană formele de viață din secolul XIII viază încă alături de realitățile lumii moderne occidentale, adoptarea denumirii de **cadrul de cultură islamic** apare cu atât mai justificată.

(va urma)

Gabriel CONSTANTINESCU

Evreii în ROMÂNIA

"Tantae molis erat, romanam condere gentem"
"Atât de mare a fost truda pentru a întemeia neamul roman"
Virgiliu - Eneida, I, 33

În forma redactată de Consiliul Suprem, alcătuit din reprezentanții Franței, Angliei, Statelor Unite și Italiei, Tratatul cu Austria conținea prevederi care, în concepția lui Ion I.C.Brătianu, conducătorul delegației României, erau inacceptabile pentru un stat suveran și independent. În acele momente de maximă încordare și concentrare, Tratatul cu Austria, rânduind de fapt viitorul politic al țării, au existat însă și oameni politici eminenți dispuși să accepte condițiile impuse de Consiliul Suprem, Take Ionescu fiind purtătorul de cuvânt al poziției capitularde. Bineînțeles că lipsa de unitate în rândul personalităților noastre politice a fost exploatată din plin de către cei care doreau să impună României un sistem sever de obligații și servituți, în flagrantă contradicție cu interesele noastre naționale. Dar iată cum descrie istoricul Gheorghe Brătianu această situație în lucrarea *"Acțiunea politică și militară a României în 1919"*.

"Conferința se întemeia deci pe convingerea că punctul de vedere intransigent al lui Ion I.C.Brătianu nu era împărtășit de alți factori ai politicii românești și că aceștia erau dispuși să părăsească politica de împotrivire. În socotelile Consiliului Suprem, ca și acele ale altor foruri diplomatice sau financiare, asemenea considerațiuni nu erau lipsite de însemnătate. Ele determinau în special din partea Statelor Unite o reluare a ofensivei începută încă din primăvară de Hoover. Ziua de 4 Septembrie aducea știrile cele mai alarmante: primul delegat american la Paris declarase hotărât că țara sa va părăsi conferința de pace, dacă nu se vor lua măsuri severe împotriva României, aflate în stare de rebeliune împotriva Consiliului Suprem și propunea nu mai puțin decât: excluderea României din rândul Puterilor aliate și asociate, ruperea legăturilor diplomatice, blocusul economic și financiar.

În încordarea rezultată în urma acestor împrejurări, Mișu și Victor Antonescu încearcă un ultim demers pe lângă Clemenceau. La 7 Septembrie, erau primiți de președintele Conferinței, căruia îi arătau din nou toată bunăvoința de a semna tratatul cu Austria, dar fără clauza minorităților".

Pentru a dovedi cât de justificate au fost temeiurile opoziției române la conținutul Tratatului cu Austria, este suficient să reproducem următorul pasaj din preambulul acestui document care punea în discuție, din nou, însăși independența țării, făcând ca recunoașterea ei să atârne de împlinirea vechilor condiții impuse României de tratatul de la Berlin din 1878.

"Având în vedere că, în tratatul de la Berlin, independența Regatului României n-a fost recunoscută decât sub rezerva unor anumite condiții; că, pe de altă parte, principalele Puteri aliate și asociate doresc a recunoaște, fără condiții independența Regatului României, atât asupra teritoriilor sale cele vechi, cât și asupra noilor sale teritorii; că, în fine, România dorește a da din propria sa voință chezășii sigure de dreptate și de libertate atât locuitorilor din vechiul regat al României, cât și din teritoriile acum alipite, oricare ar fi neamul și credința pe care o au; Puterile aliate și asociate, semnatare ale Tratatului din Berlin de la 13 Iulie 1878, luând în vedere îndatoririle ce guvernul român a primit pe temeiul tratatului de față, recunosc că România este desăvârșit dezrobită de condițiile puse pentru recunoașterea independenței sale prin art.44 din tratatul de la Berlin".

Textul propriu-zis al tratatului nu era cu nimic mai prejos decât preambulul. Din nou erau repetate o serie de dispoziții care, ca și tratatul de la Berlin, condiționa recunoașterea independenței de recunoașterea lor, ca de pildă textul articolului II al noului tratat.

"Evreii nu vor fi ținuți a face nici un act care ar fi o călcare a Sabbatului lor și nu vor fi loviți de nici o decădere dacă nu voiesc a merge în fața tribunalelor ori a îndeplini acte legale în ziua de Sâmbătă... România arată gândul său de a nu face sau lăsa să se facă alegeri, fie generale, fie locale într-o zi de Sâmbătă, nici o înscriere electorală nu trebuie făcută Sâmbăta".

Comentând conținutul acestui articol din Tratatul cu Austria, Constantin Kirițescu în lucrarea sa *"Istoria Războiului pentru Întregirea României"*, remarcă:

"Era evident că, sub formula largă a <<protecției minorităților>> se readucea pe tapet chestiunea evreiască, care dăduse loc la atâtea discuții în timpul Congresului de la Berlin, și după el, mobilizând toată puterea de care evreii dispuneau în lumea finanțelor, politică și a presei din Occident. Dispoziții excesive, ca aceea citată, însemnau însă o întrecere a măsurii".

Dar lucrurile nu se opresc aici, Consiliul Suprem, nemulțumindu-se cu privilegiile pe care România a trebuit să le acorde evreilor. În articolul 60, citat mai jos, din același tratat, marile puteri își rezervă dreptul de a interveni ori de câte ori socotesc necesar, prin tratate speciale, atât în problema minorităților, cât și în problemele economice, tratate pe care România se obligă anticipat să le accepte.

"România consimte la inserțiunea într-un tratat cu principalele puteri aliate și asociate a unor dispoziții, pe care aceste puteri le vor socoti necesare pentru a ocroti interesele locuitorilor ce se deosebesc prin rasă, limbă sau religie, de majoritatea populației.

România consimte de asemenea la inserțiunea într-un tratat cu principalele Puteri aliate și asociate a unor dispoziții, pe care aceste Puteri le vor socoti necesare pentru a ocroti libertatea tranzitului și a aplica un regim echivalent celorlalte națiuni".

Și din nou comentariul lui Constantin Kirițescu:

"Împotriva acestor dispoziții, Brătianu s-a ridicat cu toată puterea. Ele însemnau o atingere a drepturilor României de stat suveran. România a fost înainte de război o țară neatârnată și nimic în atitudinea sa în timpul acestui război n-ar fi putut justifica o decădere a acestei independențe politice. Ea nu merită situația ce se încearcă a i se impune astăzi. Puterile aliate și asociate au luptat între altele pentru a așeza dreptul de egalitate al statelor mici și mari; prin aceste dispoziții însă se tinde a se crea clase deosebite în ceea ce privește suveranitatea statelor. România nu poate primi acest principiu. Ea nu poate să încuviințeze amestecul guvernelor străine în aplicarea legilor sale lăuntrice, dar e gata să primească toate dispozițiile pe care toate statele care fac parte din Liga Națiunilor le-ar admite pe propriul lor teritoriu în această materie. De fapt, această intervenție străină nici nu era necesară în România. Ea asigurase de la sine egalitatea deplină în drepturi și libertăți politice și religioase tuturor cetățenilor săi, fără deosebire de rasă sau de religie și considera ca cetățean român pe orice persoană născută în România, care nu se bucura de o supușenie străină, precum și pe toți locuitorii din teritoriile de curând alipite, care erau supuși ai statelor din care făcuseră parte aceste teritorii. Intervenția străină ar fi fost nu numai superfluă, dar ar fi primejduit opera de înfrățire, care era scopul guvernului român, căci pe de o parte unele minorități s-ar fi crezut eliberate de orice sentiment de recunoștință față de statul român, iar pe de altă parte, s-ar fi înfăptuit două categorii de cetățeni în același stat: unii, încrezători în solicitudinea statului, ceilalți căutându-și apărătorii în afară de graniță. Era și o umilire la care era supusă România, a doua zi după victoria împotriva dușmanului comun, la care contribuise și ea cu atâtea jertfe, să se acorde un regim de privilegii cu totul speciale pentru una din minorități, drepturi mai mari decât acelea ce aparțineau celorlalți cetățeni români. Deopotrivă de jignitoare și dăunătoare erau dispozițiile în privința comerțului extern al țării și în privința tranzitului: ele anihilau independența țării și îi interziceau dreptul de a încheia tratate după libera sa chibzuință, și-i deschideau teritoriul libertății desăvârșite a trecerii mărfurilor străine".

Criza relațiilor dintre România și Consiliul Suprem se accentuează când la 23 August 1919 s-a primit la București textul Tratatului minorităților, elaborat la Paris, constatându-se că, în ciuda protestelor delegației române, toate dispozițiile dușmănoase și ofensatoare fuseseră menținute. Totodată, în Occident, se dezlănțuie o campanie calomnioasă la adresa României, în surprinzător contrast cu simpatia manifestată față de regimul bolșevic, proaspăt instalat în Rusia și chiar față de regimul comunist instalat la "Iudapesta", așa cum fusese denumită capitala Ungariei ca urmare a faptului că întreg guvernul condus de Bela Kun era alcătuit din evrei.

La 10 Septembrie, Tratatul cu Austria este iscălit la Saint-Germain-en Laye în absența delegației române. La 12 Septembrie Ion I.C.Brătianu prezintă Regelui Ferdinand demisia cabinetului său, motivată de faptul că Consiliul Suprem a nesocotit Tratatul de alianță încheiat în 1916 cu Antanta și a impus României condiții incompatibile cu demnitatea, independența și interesele sale politice și economice. În urma acestei demisii se formează un guvern condus de generalul Artur Văitoianu care organizează primele alegeri după sistemul sufragiului universal. Deși rezultatul alegerilor nu a fost concludent, Regele Ferdinand încredințează formarea guvernului fruntașului ardelean Alexandru Vaida Voevod. Noul șef de guvern s-a văzut nevoit, în propriii săi termeni să facă **"saltul în prăpastie"** și să accepte cu mici îmbunătățiri clauzele Tratatului minorităților, sub presiunile ultimatumului trimis de Consiliul Suprem. La 9 Decembrie, în Salonul Orologiului din Ministerul de Externe din Paris, generalul Coandă semna, în numele României Tratatul cu Austria și Tratatul minorităților. Prin semnarea acestor documente România intra în **"perioada interbelică"**, un răstimp cu ridicări și căderi ale căror efecte se resimt până în ziua de astăzi.

În încheiere redăm un fragment din cuvântarea rostită de Ion I.C.Brătianu în memorabila ședință a Adunării Deputaților, din 17 Decembrie 1919, în care marele nostru om politic arăta Camerii și Țării, temeiurile și rosturile poziției sale în calitatea pe care a avut-o de conducător al delegației României la Conferința de pace de la Paris.

"Cea mai bună definițiune pe care am găsit-o, de ceea ce înseamnă o națiune, este aceea a conștiinței morale. O națiune este o conștiință națională. Cât valorează una, atât însemnează cealaltă.

Conștiința a ceea ce ești și hotărârea fermă de a fi este puterea cea dintâi a unui popor. Cum s-a manifestat el, astfel își așează rolul și rostul în mijlocul neamurilor...

Consiliul Suprem, cu hotărârile sale este o instituție vremelnică. Peste el, pe deasupra lor, stă interesul superior și permanent al popoarelor civilizate, care vrea în aceste ținuturi ale lumii să se așeze și să se dezvolte un Stat puternic, puternic prin ceea ce reprezintă, puternic prin ceea ce este, puternic prin constituirea sa internă, puternic mai presus de toate prin conștiința care o are despre înalta lui misiune..."

Cuvinte la fel de actuale astăzi ca și atunci când au fost rostite.

(va urma)

Ion I.C.BRĂTIANU

marginalii

După *Cultul sfintelor icoane* (cele trei tratate contra iconoclaştilor) de Sf.Ioan Damaschin (trad.rom.D.Fecioru, 1937), iată că avem de-acum în româneşte şi cele trei *Antiretice împotriva iconomahilor* (P.G.99, 328-436) ale Sf.Teodor Studitul (759-826), altă sursă tradiţională fundamentală a iconologiei ortodoxe. Volumul, apărut la Editura "Deisis" din Alba Iulia, este intitulat *"Iisus Hristos - prototip al icoanei Sale". Tratatele contra iconomahilor*. Traducerea şi densul Studiu introductiv sunt semnate de Diac.Ioan I.Ică jr.(unul dintre cei mai activi şi mai temeinici teologi ortodocşi români din tînăra generaţie, ce ne dă încredere - totuşi - în viitorul culturii noastre bisericeşti).

Tot Editura "Deisis" ne oferă şi *Dialogurile de la Athos* ale lui Teoclit Dionisiatul (trad.de Pr.Prof.Ioan I.Ică; prezentare şi postfaţă de acelaşi Ioan I.Ică jr.). Volumul I este intitulat "Monahismul aghioritic", iar volumul II - "Teologia rugăciunii minţii" (vom constata şi mai departe o binecuvîntată sporire a bibliografiei în limba română a isihasmului, cuprinzând atît texte vechi, cît şi texte moderne). "Primul lucru pentru a ne mîntui e să ne sfinţim viaţa, să ne despătimim şi să ne unim cu Dumnezeu. Acesta e cel mai mare scop al vieţii noastre. După ce ne-am unit cu Hristos, slujirea aproapelui vine de la sine"... Avem aici, formulat cu simplitate, posibilul temei creştin al ieşirii din criza moral-spirituală, dar şi social-politică a lumii contemporane. Numai urechile de auzit să nu ne lipsească!

Să mai semnalăm că la aceeaşi vrednică editură urmează să apară în curînd şi cartea lui Vladimir Soloviov, *Temeiurile spirituale ale vieţii* (poate scrierea lui cea mai actuală şi mai puţin discutabilă, cu o foarte interesantă teorie a Statului creştin - singura formă statală ce ar putea salva în viitor lumea de la autodistrugere).

O lucrare foarte utilă (şi, în acelaşi timp, o primă sinteză românească de acest gen) este cea a Mitropolitului Serafim, *Isihasmul. Tradiţie şi cultură românească*. Lucrarea celui cunoscut sub numele de Serafim Făgărăşanu (fost Episcop-Vicar al Arhiepiscopiei Sibiului, acum Arhiepiscop român la Berlin şi Mitropolit pentru Germania şi Europa Centrală) a fost scrisă în Franţa şi în limba franceză, în urmă cu vreo zece ani, pe cînd autorul era doctorand şi apoi lector universitar la Institutul Sf.Serghie din Paris. Cartea a cunoscut două ediţii franceze (1987 şi 1992) şi o ediţie engleză (1992), fiind concepută mai ales pentru informarea şi sensibilizarea creştinătăţii occidentale faţă de tradiţia creştină răsăriteană. Versiunea românească (semnată Iuliana Iordăchescu) a văzut de curînd lumina tiparului la Editura "Anastasia" din Bucureşti. Cartea are şase părţi şi trei anexe, reprezentînd o sinteză istorică şi teologică despre monahismul românesc, cu accent pe curentul isihast şi mai ales pe "paisianismul" secolului al XVIII-lea (capitolul trei al părţii a patra - cel mai întins al întregii cărţi - este consacrat tocmai figurii legendare a Stareţului Paisie Velicicovski [1722-1794]).

"Frumoasa carte a Părintelui Serafim (Romul Joantă) ne face să întrevedem în acelaşi timp sufletul unui popor şi sufletul unei Biserici. Poporul este al României, iar Biserica este această Ortodoxie al cărei suflet rămîne, într-adevăr, isihasmul"... (Olivier Clément, Prefaţă, p.7).

Din pasiunea pentru Nae Ionescu a publicistului Dan Ciachir a rezultat o cărţulie de vreo 160 de pagini: *Gînduri despre Nae Ionescu* (editată de Institutul European din Iaşi, în cadrul colecţiei "Texte de frontieră"), utilă pentru publicul larg, încă destul de nelămurit asupra multor aspecte ale vieţii şi gîndirii controversatului dascăl al tinerimii interbelice. Păcat că d-l Dan Ciachir simte nevoia, spre a-şi evidenţia cît mai mult idolul, să-l minimalizeze pe celălalt mare director de opinie al epocii, Nichifor Crainic! Afirmaţiile la adresa acestuia nu sînt doar nedrepte ("populismul bisericesc al lui Crainic"), ci de-a dreptul ridicole ("A fost un Păunescu al vremii sale"). Noi credem că e loc, în una şi aceeaşi conştiinţă culturală, atît pentru *filosoful religios* Nae Ionescu, cît şi pentru *teologul ortodox* Nichifor Crainic (în privinţa acestuia preferînd să-i dăm crezare mai degrabă lui Dumitru Stăniloae decît diletantului Dan Ciachir, "cronicarul ortodox" al defunctei reviste masonizante "Cuvîntul", ce n-a făcut decît să uzurpe titlul şi să pîngărească amintirea publicaţiei omonime a lui Nae Ionescu!).

Şi pentru că tot a venit vorba despre Nichifor Crainic, este regretabil că reeditarea Cursului său de teologie mistică, datînd din anii 1935-36, a trecut ca şi neobservată. Cartea, rău editată şi difuzată (Editura Mitropoliei Moldovei şi Bucovinei, Iaşi, 1993), rămîne totuşi una dintre operele de căpătîi ale teologiei româneşti, reprezentînd primul nostru tratat de mistică şi ascetică (Dumitru Stăniloae îl va redacta pe al său abia după un deceniu, umblînd deja pe un teren desţelenit). E destul de îngrijorător faptul că editurile noastre bisericeşti sînt necompetitive şi producţiile lor nu ajung decît cu greutate la publicul mai larg. Ne întîmpină aici unul dintre aspectele paraliziei culturale şi misionare a Bisericii Ortodoxe Române de azi, asupra sterilităţii căreia am mai atras şi altădată atenţia. Cartea religioasă cu impact notabil vine numai dinspre editurile creştine *nebisericeşti* ("Anastasia", "Deisis", "Paideia" etc.)... În ce priveşte *Cursul*... lui N.Crainic, credem că noul titlu (*Sfinţenia - împlinirea umanului*) a reprezentat o soluţie editorială neinspirată, mai degrabă derutantă pentru cititorii neavizaţi.

De aceeaşi lipsă de profesionalism editorial suferă şi noua ediţie a *Sbornicului* (o culegere de texte esenţiale despre rugăciunea isihastă) alcătuit în anii '30 de Egumenul Hariton de la Mînăstirea Valaam şi tradus în româneşte, prin 1937-38, de Păr.Gheorghe Roşca. Cele două volume au fost reeditate anul trecut de Episcopia Ortodoxă de Alba Iulia, sub pretinsa "îngrijire" a preoţilor Petru Pleşa şi Ioan Petraş (ce nu par să fi aflat că o carte tipărită trebuie să aibă pagină de gardă, date editoriale precise şi unitare de la un volum la altul şi alte asemenea "mofturi" mai mult sau mai puţin "lumeşti"!).

În Colecţia de studii şi eseuri a Editurii "Paideia" din Bucureşti a apărut, într-o ediţie modestă, dar decentă, în vechea traducere a lui Nicolae Grossu (Sibiu, 1933), *Ortodoxia* lui Serghei Bulgakov (1871-1944), ilustrul, dar şi controversatul teolog rus (declarat chiar eretic în 1935, de către un sinod local, pentru învăţătura sa despre *Sofia*, Înţelepciunea Divină, confundată cu esenţa dumnezeirii şi constituind un soi de "ipostas intermediar" între Dumnezeu şi lume). Sinteza de faţă este însă în afara acestor controverse şi reprezintă poate cea mai cunoscută lucrare de popularizare a Ortodoxiei în Occident. Într-o Prefaţă destinată chiar ediţiei româneşti din 1933, autorul precizează: "Cartea... a avut în vedere, îndeosebi, pe cititorul francez [textul a fost redactat chiar în limba franceză -n.n.], căruia Ortodoxia îi este puţin sau deloc cunoscută. De aceea, în ea e urmărit un paralelism între Ortodoxie şi confesiunile creştine din Occident - Catolicismul şi Protestantismul, ceea ce poate n-ar fi avut loc în aceeaşi măsură dacă lucrarea ar fi fost adresată direct ortodocşilor [...] La întocmirea planului lucrării autorul a fost însufleţit de dorinţa de a satisface cerinţele cititorului *contemporan* şi de a răspunde problemelor care se ridică cu tărie în faţa conştiinţei creştine actuale. De aici, atenţia acordată chestiunilor eclesiologice (în special învăţăturii despre Tradiţie, despre autoritatea exterioară şi infailibilă în Biserică etc.), chestiuni care alcătuiesc miezul neînţelegerilor actuale dintre confesiunile creştine".

O atenţie deosebită merită capitolele XIII ("Ortodoxia şi Statul") şi XIV ("Ortodoxia şi viaţa economică"), tratînd aspecte de obicei neglijate, cu pripită suficienţă, în lucrările de acest gen.

Aşteptăm în continuare şi editarea traducerii româneşti a *Ortodoxiei* lui Paul Evdokimov (1901-1970), sinteză mai amplă şi mai recentă (1959), ce s-ar fi cuvenit poate tipărită înaintea oricărei alte cărţi a acestuia.

Nu doar teologia răsăriteană, ci şi cea apuseană a fost bine reprezentată editorial în vremea din urmă. Editura "Humanitas" ne-a pus la dispoziţie, în două bune ediţii bilingve, lucrările lui Augustin şi Toma d'Aquino, ce poartă acelaşi titlu: *De Magistro*. Tematica lor comună şi chiar unele concluzii identice nu trebuie însă să ne înşele; materia este tratată diferit din multe puncte de vedere, Fericitul Augustin păstrînd linia (neo)platonică şi făcînd uneori abuz de retorică, în vreme ce Sf.Toma d'Aquino urmează linia aristotelică, impunîndu-şi o expunere mai rigidă a argumentelor, specifică epocii de glorie a scolasticii. Cei doi pornesc de la aceeaşi întrebare fundamentală: "Poate omul să-l înveţe pe alt om şi să fie numit învăţător (*magister*) sau numai lui Dumnezeu îi este propriu acest lucru?".

"Dialogul literar-filosofic cu tentă apologetică" al lui Aurelius Augustinus (354-430), după propria-i mărturisire o discuţie cu fiul său Adeodatus, datează de prin 388 (puţin după convertirea sa la creştinism); versiunea românească, realizată prin anii '40, aparţine lui M.Rădulescu şi C.Noica, iar introducerea şi notele sînt semnate de d-na Lucia Wald (ce va mai fi uitat puţin de materialismul ateist al lui Lucreţiu!). Textul lui Toma d'Aquino (1227-1273), de fapt Dezbaterea a XI-a din *Disertaţiile despre adevăr*, este tradus, prezentat şi adnotat de d-na Mariana Băluţă-Skultety (să asistăm oare la un început de încreştinare a clasiciştilor noştri?).

O menţiune merită - mai mult pentru *prestanţa* autorului decît pentru *substanţa* cărţii - *Micul discurs despre Iad* al teologului catolic elveţian Hans Urs von Balthasar (1905-1988), apărut în Colecţia "Eseu" (seria occidentală) a Editurii "Anastasia". Textul, foarte relevant pentru mentalitatea apuseană, dar mai degrabă oţios pentru cea răsăriteană, este tradus de d-l Alexandru Şahighian, care-l însoţeşte şi cu o zgîrcită "Notă asupra autorului". Cu o astfel de carte îţi vine să-i plîngi de milă creştinismului apusean, ce caută să-şi întemeieze pînă şi credinţa sau nădejdea pe raţiunea dialectică, din acest punct de vedere catolicismul fiind destul de aproape de protestantism.

O carte fundamentală a culturii româneşti, din păcate aproape deloc cunoscută tinerelor generaţii, este cea a preotului-folclorist bucovinean Simion Florea Marian (1847-1907), *Sărbătorile la români*. Studiu etnografic. Cele trei volume ale primei ediţii ("Cîrnilegile" -1898, "Păresimile" - 1899, "Cincizecimea" - 1901) sînt redate acum în două tomuri, la Editura Fundaţiei Culturale Române (Colecţia "Fundamente"), sub îngrijirea meticuloasă a d-lui Iordan Datcu. Sînt prezentate, cu o documentaţie solidă, atît sărbătorile bisericeşti, cît şi cele "nelegate" sau "păgîne" ("A sosit însă timpul să le cunoască şi pe acestea nu numai poporul de rînd, care adeseori le ţine cu o sfinţenie mai mare chiar decît pe cele legate, ci şi ceilalţi români, cărora nu li-s cunoscute, şi mai ales cei ce se ocupă cu studiul literaturei poporale"...).

Probabil că Editura Fundaţiei Culturale Române are în vedere, odată ce a deschis acest drum, şi republicarea studiilor lui Tudor Pamfile, principalul continuator al lui Simion Fl.Marian în ce priveşte studiul monografic al sărbătorilor româneşti (*Sărbătorile de vară la români* - 1910, Sărbătorile de toamnă - 1914, *Crăciunul* - tot 1914).

Încheiem prin a anunţa o carte, în curs de apariţie la Bucureşti, ce promite să fie foarte interesantă: *Dezvăluirile legionare* (I) ale teologului Nicu Crăcea (un om trecut - *sans peur et sans reproche* - prin toate vămile istoriei acestui veac). Pînă la capăt, cartea aceasta mărturisitoare ar urma să cuprindă 4 volume (al treilea e în curs de redactare, iar al patrulea doar în proiect), acoperind o perioadă destul de lungă (1919-1964). Îi dorim autorului sănătate şi putere s-o ducă la bun sfîrşit!

Răzvan CODRESCU

COMENTARII INCOMODE

Nicolae POP

Odată trecută cu bine şi ultima moţiune de cenzură, guvernanţii de la Bucureşti s-au şi grăbit să afirme necesitatea întreprinderii demersurilor necesare în vederea depăşirii "**momentului nefiresc al involuţiei raporturilor româno-ruse**". Aprecierea, aparţinând primului ministru român, este încărcată de grele şi triste semnificaţii.

Nimeni, nici o conştiinţă românească lucidă, nu poate să constate că eludarea şi scoaterea din calculul echilibrului geostrategic al consecinţelor vecinătăţii cu Împărăţia Rusiei nu rămâne doar un act şi un gest lipsit de înţelepciune şi de abilitate politică. Şi asta cu atât mai mult cu cât Kremlinul are şi o doctrină proprie, recent enunţată, dar cu vechi rădăcini în tradiţia şi practica expansionistă a Imperiului Ruso-Bolşevic, definită ca un complex de raporturi speciale cu ceea ce este considerată "*vecinătatea apropiată*".

Dacă, pentru actualii deţinători ai pârghiilor puterii din România, afirmarea şi exprimarea aspiraţiilor naţionale fireşti ale românilor spre unitate în cadrul hotarelor naturale şi desprindere de trecutul comunist, ca şi de înlăturare a consecinţelor politicii agresiv-expansioniste şi coloniale ruso-sovietice nu au decât semnificaţia unui "*moment de nefirească involuţie în raporturile româno-ruse*", afirmaţia are valoarea unei declaraţii făţişe a intenţiilor guvernanţilor de la Bucureşti obedienţi Moscovei de a repune ţara în sfera de influenţă şi dominaţie a Rusiei, loc pe care România nu l-a părăsit, în fapt, nicicând după pactul Molotov-Ribbentrop şi după Yalta şi nici după Malta...

*

Atât modul în care au fost abordate chestiunile privind moţiunea de cenzură, demersurile în legătură cu responsabilitatea prezidenţială, inclusiv demiterea preşedintelui, cât şi felul în care este tratată problema raporturilor României cu Răsăritul, fac dovada tristei realităţi că guvernanţilor de la Bucureşti le sunt "aproape" doar propriile interese de putere şi conservarea vechilor şi noilor privilegii. Deţinătorii puterii şi ai privilegiilor fiind aceleaşi persoane înfeudate Moscovei, nimeni dintre aceştia nu poate fi interesat nici în desprinderea de trecutul comunist şi nici de ieşirea din orbita intereselor imperiale ruseşti.

Menţinerea şi întreţinerea actualei stări de confuzie generalizată, atât în sfera valorilor de orice fel, cât şi în cea a responsabilităţilor şi a competenţelor, alături de corupţie şi dispreţ pentru legalitate, sunt factori decisivi care contribuie la perpetuarea monopolului puterii comuniste, amăgitor fardată în aparenţele unei pseudo-democraţii. În cadrul acesteia, Opoziţiei îi este rezervat (şi acceptat!) doar locul şi rolul figuraţiei necesare scopului conturării "*imaginii României*" destinate uzului străinătăţii. În acest context, subordonarea intereselor naţionale româneşti celor imperiale ruseşti, cu directă şi concretă complicitate şi contribuţie autohtonă, este o realitate pentru dovedirea căreia pledează întreaga evoluţie a evenimentelor ante şi postdecembriste.

*

În starea de confuzie şi diversiuni de tot felul, comemorarea tragediei Basarabiei din iunie 1940 a trecut aproape neobservată, mai ales pe malurile Dâmboviţei. La Chişinău, numai Frontul Popular Creştin Democrat a marcat momentul şi a deplâns drama petrecută în urmă cu 54 de ani, socotindu-i responsabili pentru actuala stare de lucruri din lumea românească pe deţinătorii de azi ai puterii de la Bucureşti şi Chişinău, complici ai Moscovei. Preşedintele Parlamentului "*Republicii Moldova*", "*agrarianul*" filorus Dumitru Moţpan a refuzat momentul de reculegere solicitat de către membrii opoziţiei, socotind că "interpretările pot să fie diferite" în legătură cu consecinţele evenimentelor petrecute cu peste o jumătate de veac în urmă. În schimb, la Komrat, în "*Găgăuzia*", ziua de 27 iunie, data invaziei sovietice a Basarabiei, a fost omagiată ca "*sărbătoare a revenirii la patria mamă*"(!). Este încă un pas spre Soare-Răsare!

Şi pentru ca orientarea spre Răsărit şi spre Comunitatea Statelor Independente a "Republicii Moldova" să fie neîndoielnică, autorităţile de la Chişinău au mai înfăptuit un pas. Astfel, preconizatul examen la care urmau să fie supuşi funcţionarii publici în privinţa cunoaşterii "*limbii de stat*" (asupra identităţii căreia, "*română*" sau "*moldovenească*", continuă să planeze aceeaşi veche incertitudine), proiectat iniţial pentru începutul anului în curs şi amânat apoi la mijlocul acestuia, pare să fi fost definitiv fixat la calendele greceşti, prin amânarea lui sine die.

Pe măsură ce, pe ambele maluri ale Prutului are loc consolidarea structurilor de putere conservator-comuniste mascate sub faldurile unui drapaj pseudo-democratic, românul ILIE ILAŞCU este aproape uitat de confraţii lui, rămânând sub obrocul unor false autorităţi statale încurajate să facă jocul intereselor imperiale ruseşti de complicitatea trădătoare a vânzătorilor de neam. În mass-media din România, arareori mai răzbate câte o ştire din temniţa lui Ilie Ilaşcu şi camarazilor lui de luptă şi de suferinţă, în timp ce nefirescul hotar de la Prut a redevenit o graniţă despărţitoare de fraţi, consolidată cu reţele de sârmă ghimpată. Cuşca de la Tiraspol şi gardul de sârmă ghimpată - memento pentru toţi românii care ar putea să uite cu cine sunt vecini şi pe cine au stăpâni. Numai că speranţele şi credinţa în Dumnezeu şi-n destinul de libertate şi unitate ale Neamului nu pot fi întemniţate...

*

În Parlamentul de la Bucureşti a continuat în vremea din urmă să aibă prioritate adoptarea acelor legi menite să consolideze mascatele vechi structuri comuniste şi privilegiile aceloraşi vechi şi noi deţinători de putere. Poarta spre cultul personalităţii este deschisă demult de către TVR şi presa prezidenţială, iar modul în care Puterea tratează atitudinile contra corupţiei, a fărădelegilor prezidenţiale şi guvernamentale dovedeşte că democraţia şi statul de drept în România se află doar la stadiul declaraţiilor şi al "strădaniilor de a crea o imagine în roz a României în ochii Occidentului".

Mediatizarea excesivă a Campionatului Mondial de Fotbal ca şi atribuirea unei exagerate importanţe participării României la acest eveniment sportiv este o altă faţă a diversiunii. În capcana tentaţiilor privind eventuale foloase şi acumulări de capital politic pe seama comediei cu "panem et circenses" se prinde şi Opoziţia. Păcat! Oricât de răsunătoare ar fi o victorie sportivă, această rămâne totuşi o victorie a educaţiei fizice şi nu una a educaţiei civice pe temeiul căreia se poate clădi o societate democratică în care să domnească moralitatea, adevărul, legea şi justiţia.

De la Domnul Ovidiu Ţârlea
Calle Granada 33
Madrid - Spania

Am primit următoarea impresionantă comunicare pe care ne facem datoria să o reproducem întocmai:

Sîmbătă, 25 iunie 1994, la ora 13, s-a celebrat o slujbă de pomenire la Cimitirul Civil (Carretera de Vicálvaro) pentru odihna veşnică a românilor care s-au stins pe pământ spaniol.

ALICIA PONTA
VIRGINIA COTRUS
CRISU AXENTE
NUTU ARDELEAN
STELIAN POPESCU
MIHAIL DEMETRESCU
VASILE FLORESCU
ION BRASOVEANU
PRINCIPE CONSTANTIN CANTACUZINO
ALEXANDRU BUSUIOCEANU
ARON COTRUS
VERONICA PARYULESCU
GRIGORE MANOILESCU
PRINCESA IONA DE HOHENZOLLERN
TATIANA MORARU
ION PROTOPOPESCU
ANGELA IONESCU CASTINEIRA
ANA POPESCU
MIRCEA MUSETESCU
CONSTANTA SEICARU
VALERIU VINTAN
DAN GEBLESCU
AUREL DINU
ELENA MAGHERU
ANA NICOLAU
BUCURA NEAGU
MIHAI OANA
HUGO KRUMMEL
ALEXIS MACEDONSKI
DIMITRIE ARDELEAN
ALEXANDRU BECATOR
ION BAICU
PRINCESA ZOE STURDZA MAVROCORDAT
RADU GHENEA
MARIA NICOLAESCU
IOAN BICIOLLA
ELVIRA FLOREA SIMA
MIHAIL NICOLAESCU
GRIGORE GHIATA
GEORGE CANDELEANU
IORDAN CRISTOFOVICI
ION FLESERIU
STEFAN IOANID
NICOLAE BORCA
PRINCIPE NICOLAS DE RUMANIA
ALEXANDRU CARVEN
VASILE IASINSCHI
TULIU BASIU
SONIA DINU
PRINCESA LUCIA CANTACUZINO
PRINCIPE MIHAIL STURDZA
PRINCIPE GRIGORE GHICA
STEFAN ILARIE CHENDY
NICOLAS OPRIS OPRIS
VIRGINIA IASINSCHI
CONSUELO RUBIO DE USCATESCU
PRINCESA JULIE GHIKA

FELICIA CESIANU
CONSTANTIN LUPESCU
MARIA MORARIU
GABRIELA NEDELCU N. CRISTEA
IOAN CASAPU
CECILIA JOUVE
EMIL POPA
MIHAELA NICOLINA ANGHEL
ELENA PORFIREANU-BENEYTO
PAMFIL SEICARU
STELA CANDELEANU
CONSTANTIN-ZLOTESCU
GHEORGHE DEMETRESCU
FERNANDO CALISTRAT
GHEORGHE COSTEA
OPREA HUDITAN
MARIA DROC
ASCENSION MAORTUA
NICOLAE DIMITRESCU
EUGENIA ZLOTESCU
ALEXANDRU SCHELETI
NICOLAE DAMIAN
ION BOZOSAN POPA
DUDY CHENDI
VINTILA HORIA
NINA ESPERANTO TIMUS
MONICA NEDELCU
PETRE PEDRO SORICI
HORIA SIMA
ANA GREGORIAN
MARCEL NICOLAU

Dezrădăcinaţi de către cruda invazie bolşevică, departe de patria, de rosturile şi de rubedeniile lor, şi-au trăit ultimii ani ai vieţii în exil şi au răposat sub cerul Spaniei. Adunaţi la această comemorare, compatrioţii din exil şi prietenii spanioli s-au rugat pentru ca sufletele lor să se odihnească în pace. S-au ridicat rugăciuni, de asemenea, pentru pacea eternă a sufletelor scumpilor noştri prieteni şi protectori spanioli.

Marqués de Prat de Nantouillet
General José Díaz de Villegas
José Matas Perpiñá
Padre Amalio Orduna
Luis Beneyto y Marty
Sergio Cifuentes González Posada
Eraldo Pintori
General Ricardo Villalba Rubio

Un ochi râde, altul plânge...

> **"ÎNTR-O ŢARĂ CARE-A FOST,
> ERA MARE CEL MAI PROST"...**
>
> (T.Arghezi, HORĂ DE BĂIEŢI)

Deunăzi cineva se amuza amar, parafrazînd versurile de mai sus: "Într-o ţară (nu spun care) / Prostu-a fost şi *este* mare"...

Ţara o ştiţi dumneavoastră: "a lui Papură-vodă" sau "a cucuvelei", ceea ce-i totuna: ţară de "văcari" şi de "văcăroi" (să nu spuneţi că n-ar fi vorba aici de sufixul augmentativ *-oi*!), împestriţată cu "mînzaţi", cu "bivolari" şi cu "chebe-lei", unde din doi "tribuni" ai poporului îmbrăcaţi în cazaca morţii (Păunescu şi Vadim) nu poţi face un om întreg, dar ai putea scoate, la o adică, o mîndreţe de "porc de cîne"...

Şi uite-aşa, cugetînd la actualitatea lui Arghezi, era gata-gata să pun de-un pamflet... Cum eu n-am însă casă cu tipografie la Mărţişor (şi cu atît mai puţin geniu de ceasornicar), n-am nici robusteţea sufletească a lui Arghezi: mă amărăsc repede şi devin grav, trăgînd mai degrabă a Octavian Paler - analistul politic care n-a zîmbit niciodată... Desigur, va trebui să-mi caut de sănătate; şi *palerita* e o boală, cam reversul *ilfovitei* de care vorbea Petre Ţuţea (definind-o lapidar: "cretinism, criminalitate şi voie-bună"!)...

ഗ

...Aşadar, sînt mai bine de 4 ani de cînd tot aşteptăm măcar un început de asanare (în fond, nu în forme!) a vieţii publice româneşti. Şi iată că, stînd strîmb şi judecînd drept, nu numai că lipsesc semnele unei asanări reale, dar societatea românească în ansamblul ei pare să devină pe zi ce trece mai şubredă şi mai haotică! Totul se degradează în jurul nostru, dezvăluind lumii întregi un fel de tragicomedie românească de sfîrşit de veac...

Sub aspect *politic*, dintr-o ţară pretins "neguvernabilă" (cum se afirma prin '90-'91), România a devenit pur şi simplu o ţară... ne-guvernată! Ciurda "executivă" a premierului Văcăroiu s-a mulţumit să pască ce a putut, lăsînd practic ţara în voia hazardului, nu fără complicitatea iresponsabilă a majorităţii parlamentare şi a "despotului luminat" de la Cotroceni (ce are aceeaşi "slăbiciune" pentru proşti pe care o avea şi Ceauşescu, căci proştii sînt obedienţi şi, ca orice marionetă, îl fac pe păpuşar să se creadă deştept!). Nu cred să se mai fi pomenit bunăoară, vreodată şi vreundeva, ca bugetul unei ţări să fie votat abia la jumătatea anului! Premierul Văcăroiu - o ruşine naţională, ridiculizat pe întreg mapamondul - a reuşit totuşi să-şi păstreze vreme de doi ani mandatul, cu tot bîzîitul "burghezo-moşieresc" al Moţiunilor de cenzură; ba, ori de cîte ori a apărut în public, a declarat invariabil, în agramatul său "muget de lemn", că totul e bine şi că s-au făcut chiar "progrese importante"! (Incompetenţa este la noi soră bună cu nesimţirea). Din păcate, nici opoziţia noastră nu prea face dovada unor însuşiri politice semnificative; ea se consumă steril între disensiunile interne şi actele de fanfaronadă politică, între retorica desuetă a d-lui Coposu şi agitaţia bonomă a d-lui Emil Constantinescu (victimă oarecum ingenuă a celor ce l-au tîrît într-o aventură care-l depăşeşte), iluzionîndu-se că dacă n-a reuşit să-l doboare pe premierul Văcăroiu, o să reuşească "să-l suspende" pe preşedintele Iliescu! Altminteri, nici un pas semnificativ nu s-a făcut din '92 încoace spre massa electorală; principalele figuri ale Convenţiei (d-nii Coposu, Raţiu, Constantinescu, Manolescu etc.) rămîn la fel de impopulare în afara cercurilor elitiste, iar noua frondă monarhistă a P.N.Ţ.c.-d. s-a dovedit, în contextul actual, cu totul lipsită de tact. O "opoziţie" mai substanţială par să realizeze, cu mijloacele lor specifice, diferitele blocuri sindicale, dar ele nu pot ieşi din hăţişul intereselor imediate şi nu pot schimba efectiv faţa politică a ţării. În aceste condiţii, cîştigă teren politic mai degrabă populismul deşănţat al "naţionalist-comuniştilor", care creează măcar iluzia de vigoare politică, avînd şi sprijinul larg al armatei (un aspect peste care oamenii noştri politici trec adesea cu o surprinzătoare uşurinţă, făcînd şi în acest fel dovada diletantismului lor). Acum, în plină vară, politica noastră a intrat la concurenţă cu C.M. de fotbal (faţă de care am şi afişat un festivism televizat de ţară bananieră). Profeţitele "alegeri anticipate" nu prea par să se profileze. Cît despre viitoarele alegeri prezidenţiale, Convenţia ni-l pregăteşte din nou, ca de bun, pe d-l Emil Constantinescu; aşa că ar fi bine să nu ne facem iluzii că vom scăpa de rînjetul iliescian mai înainte de anul 2000! Iar în ce priveşte o adevărată "integrare europeană", deocamdată nu poate fi vorba, căci ne lipseşte şi lustrul şi bunăvoinţa civilizaţiei de tip occidental.

Sub aspect *economic*, cursul dolarului, după ce a fost o vreme îngheţat artificial, începe să urce din nou; viaţa se scumpeşte galopant, şomajul este în creştere (ne îndreptăm spre cifra de un milion şi jumătate de şomeri, a căror protecţie e dezastruoasă, cam la nivelul ţărilor africane subdezvoltate), industria rămîne necompetitivă, agricultura cunoaşte un haos fără precedent (mai ales în zonele de cîmpie, unde pămîntul este mult, mîna de lucru puţină, iar uneltele agricole moderne aproape inexistente). Deriva actualei guvernări se vede mai ales în acest domeniu economic, al cărui dezastru ea încearcă să-l ascundă sub piruete verbale. Un exemplu: deunăzi, pe de o parte se anunţa, chipurile, redresarea leului, iar pe de altă parte erau puse în circulaţie bancnotele de zece mii! În schimb, înfloresc fie afacerile dubioase pe picior mare, fie comerţul de dugheană, adică exact acele tranzacţiuni ce pot mulţumi o minoritate (adesea neromânească), dar sleiesc în mod lent şi perfid economia naţională. La drama şomerilor şi pensionarilor se adaugă drama bugetarilor (învăţămînt, sănătate, cercetare etc.), de care nu se sinchiseşte nimeni, în cea mai evidentă prelungire a mentalităţii comuniste (ceea ce echivalează cu sinuciderea intelectuală a naţiunii). Puterea actuală nu pare să ştie decît de frica minerilor (pe plan intern) şi de frica F.M.I.-ului (pe plan extern)... De curînd, statisticile economice internaţionale ne-au adus însă la cunoştinţă că am rămas pînă şi în urma...Albaniei! Pe acest fond, gloata suspină după Ceauşescu, iar tineretul este tot mai tentat să se scurgă dincolo de granite (dacă nu se mai poate în Europa şi-n America de Nord, atunci fie şi în Africa sau în America de Sud!).

Sub aspect *cultural*, situaţia e şi mai gravă, ştiut fiind că o criză spirituală are consecinţe mult mai adînci şi mai îndelungate decît una politică sau economică. Pe de o parte ne confruntăm cu o criză a creaţiei, pe de altă parte cu una a receptării. Mult rîvnita "libertate" exterioară n-a constituit nici pe departe un ferment pentru viaţa culturală, aşa cum ne-am fi aşteptat. Că s-au înmulţit năucitor publicaţiile, periodice sau editoriale? Este adevărat, dar acest "material de consum" nu este pertinent în sine; degeaba se publică mult, dacă de citit se citeşte puţin (şi fără discernămînt valoric), iar de priceput se pricepe anapoda (sau chiar deloc)! Tînăra generaţie are o mentalitate mai degrabă aculturală. Ne putem lăuda, ce-i drept, cu un popor "alfabetizat" la modul formal (o făcea şi Ceauşescu), dar în fapt sîntem un popor din ce în ce mai incult, mai agramat şi mai indiferent la problemele culturale (să mai amintesc de acel "Noi muncim, nu gîndim", a cărui actualitate e departe de a se fi consumat?). Avem absolvenţi de liceu şi chiar de facultate care nu ştiu să scrie româneşte, iar de cînd cu neinspirata întoarcere la ortografia tradiţională, mai toată lumea a intrat în ceaţă, de la vlădică pînă la opincă. Răspunderea pentru toate acestea o poartă tot diriguitorii oficiali ai culturii şi învăţămîntului (mulţi dintre ei figuri patibulare, cu personalitatea de la şliţ în jos), alături de şcoală şi de *mass-media*. O administraţie incompetentă, o şcoală superficială, o presă vulgară - la ce să te aştepţi în asemenea condiţii?! Aproape că nu te mai miri că la noi incultura şi agramatismul au ca principale bastioane Parlamentul şi Televiziunea, ipostazele publice majore ale semidoctismului şi grosolăniei dîmboviţene (ca să nu zicem ale "prostiei" suverane, ca-n citatele versuri argheziene). Ne-am supărat Dunăre cînd evreul Silviu Brucan ne-a calificat drept "stupid people", dar de 4 ani încoace noi nu facem altceva decît să-i dăm într-una dreptate!

Sub aspect *moral*, am reuşit să facem o sinteză ("originală", ca şi democraţia noastră!) între abjecţia comunistă şi abjecţia "capitalistă". Mitocănizarea şi învrăjbirea generală a societăţii româneşti nu sînt decît efectele exterioare ale unor profunde maladii sufleteşti. Cei mai mulţi s-au obişnuit să trăiască instinctual şi egoist, neavînd alt Dumnezeu decît propria lor persoană. Darwinismul şi marxismul continuă să fie, nu atît în teorie cît în fapt, jaloane de existenţă. Scopurile imediate eclipsează idealurile, iar interesele personale eclipsează principiile. Impostura, demagogia, oportunismul, rapacitatea sînt trăsături curente şi dominante în lumea românească. Totul stă sub numitorul comun al vulgarităţii şi violenţei (la nivelul de jos), al perversităţii şi cinismului (la nivelul de sus). Delicvenţa este în floare (după o statistică foarte recentă, ne situăm pe locul al doilea, în urma Statelor Unite, ca număr de deţinuţi la suta de mii de locuitori), atingînd adeseori forme monstruoase (din care presa "evenimentizată" se pricepe să stoarcă bani ca de sub coada măgarului de aur); ba chiar, prin ţigani (şi nu numai), facem un permanent export de delicvenţă, aceasta constituind, pînă una-alta, principalul nostru produs naţional! Cea mai gravă (căci atinge viitorul) este cumplita rătăcire morală a tineretului. Anchete recente au demonstrat că tinerii noştri nici nu mai au acoperirea noţiunii de "morală": fie ignoră orice problemă de acest fel, fie confundă morala cu politeţea (faţă de care au, oricum, un dispreţ suveran, considerînd-o o formă inutilă şi desuetă de conformism). Criza morală generează, dincolo de dezagregarea interioară, un larg fenomen de de-socializare, de indiferentism politic şi de absenteism civic - toate acestea premise sigure ale unui dezastru naţional fără precedent.

Sub aspect *religios*, ortodoxia domină formal şi statistic, dar în fapt viaţa spirituală e tot mai săracă, mai superficială şi mai haotică. Mulţimile sînt insensibile şi deci indiferente la problema religioasă, iar relaţia cu biserica este întreţinută adesea mai degrabă din raţiuni magico-superstiţioase. Învîrtoşării sufleteşti i se adaugă incultura religioasă. Sectele continuă să facă prozeliţi, grupările orientalizante şi new-age-iste se înmulţesc şi ele, mai cu seamă în rîndurile tineretului, care nu e mişcat nicidecum de un fior religios propriu-zis, cît de o fascinaţie ieftină a misterului. Biserica Ortodoxă, plină de oameni compromişi (mai ales în structurile ierarhice), încă nelecuită de obiceiul cîrdăşiei mieroase cu puterea politică, atacată perfid din multe direcţii (ateiste sau doar antiortodoxe), păscută chiar de riscul unor sciziuni interne (asupra cărora promitem să revenim cu o altă ocazie), nu face faţă situaţiei şi pare tot mai lipsită şi de duh şi de vlagă misionară. Introducerea facultativă sau opţională a religiei în şcoli a început să dea unele rezultate pozitive, dar e departe de a se fi generalizat, grosul generaţiei tinere continuînd să rămînă străină de universul religios şi mai cu seamă de creştinismul bisericesc. Conflictul dintre ortodoxie şi greco-catolicism se ascute şi el, fiind întreţinut, la o privire atentă, mai mult din afara decît dinlăuntrul bisericilor respective. Pentru că puterea neocomunistă şi cercurile populist-naţionaliste caută să utilizeze ortodoxia ca unealtă politică, în cadrul "rromânismului" de paradă, opoziţia (susţinută de cercurile masonice) caută să îmbrăţişeze în contrapondere cauza minorităţilor neortodoxe, mai ales a celei greco-catolice, dînd de fapt religiei aceeaşi funcţionalitate de instrument politic, de astă-dată cu bătaie spre Occident... "Pariul" cu Istoria se pare că l-am pierdut; vom pierde oare şi "pariul" cu Dumnezeu?

ഗ

Cam acesta este, incomod şi deconcertant, chipul *real* al României de azi. Vom alege să ni-l asumăm cu gravitate, spre a încerca să-l remediem treptat, sau vom alege să-l eludăm în mod iresponsabil, îmbătîndu-ne pe mai departe cu apa de ploaje a demagogiei politicianiste? Vom lăsa să se lăfăie în fruntea ţării aceiaşi oameni compromişi şi incompetenţi, sau vom înţelege, măcar în ceasul al doisprezecelea, că numai o primenire reală şi justă a ierarhiilor publice ne va putea scoate, în timp, din fundătura în care am intrat?

Ne e teamă însă că la noi lucrurile sînt atît de profund viciate încît numai soluţia radicală a lui Eminescu ar mai putea fi eficientă ("Cum nu vii tu, Ţepeş-doamne"...). Sau, în limbaj mai actual şi mai puţin retoric, "Ultima soluţie: altă revoluţie!"...

V.A.M.

EDITURA "PUNCTE CARDINALE"
B.R.D. Sucursala SIBIU
Cont nr.4072996517509

Colegiul redacţional: Gabriel CONSTANTINESCU, redactor-şef;
Demostene ANDRONESCU, Răzvan CODRESCU,
Constantin IORGULESCU, Marcel PETRIŞOR
Ioan NISTOR, secretar de redacţie
2400 SIBIU - Calea Dumbrăvii nr.109, telefon 069/422536

Tehnoredactare computerizată "PUNCTE CARDINALE"
Masib S.R.L Printing Company